

Секція 16

ГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ

Письменкова Т.О., асистент, Журунова О.В.. студентка гр. ПВШм-13

(Державний ВНЗ "Національний гірничий університет", м. Дніпропетровськ, Україна)

УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СТУДЕНТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ДІАГНОСТИКИ

Вступ. Сучасне суспільство сьогодні пред'являє високі вимоги до фахівця з вищою освітою. На сучасному етапі його розвитку недостатньо того, щоб випускник вузу успішно засвоїв курс навчання, необхідно також, щоб він у процесі навчання навчився самостійно набувати умінь, здобувати знання, вміло застосовувати їх на практиці, генерувати нові ідеї, творчо мислити.

Будь-які реформи освіти починаються в аудиторіях, в процесі взаємодії викладача та студента в їх спільно організованій навчальній діяльності. Освітній процес вузу об'єднує в собі дві специфічні діяльності - викладання і навчання; викладання служить тому, щоб вчення досягало своїх цілей. Викладання і вчення стикаються допомогою управління навчальною діяльністю, результат якого залежить від його характеристик, вважають автори [1].

Сьогодні співвіднесення змісту управління навчальною діяльністю з сучасними вимогами до освіти викликає не стабільність успішності та якості навчання, а значить, потребує удосконалення системи управління навчальною діяльністю.

Ціль статті - обґрунтувати функцію контролю, як складової управління навчальною діяльністю студентів.

Управління - системоутворюючий фактор педагогічної системи, за допомогою його реалізується поставлена мета. Управління навчальною діяльністю студентів сьогодні стає одним з першорядних умов ефективності педагогічного процесу.

Аналіз наукової літератури з теорії управління свідчить про наявність більше 90 різних формулювань категорії «управління». Багатозначність теорій дає підстави розуміти управління як великі перетворюючі можливості діяльнісного механізму [1].

Управління у педагогічних системах включає ряд змінюючих один одного етапів: цілевизначення, аналіз, прогнозування, планування, організація, виконання, контроль, регулювання, корекція.

Контроль (вільна енциклопедія Вікіпедія) — одна з основних функцій системи управління. Контроль здійснюється на основі спостереження за поведінкою керованої системи з метою забезпечення оптимального її функціонування (вимірювання досягнутих результатів і співвіднесення їх із очікуваними результатами). На основі даних контролю здійснюється адаптація системи, тобто прийняття оптимальних управлінських рішень.

Завдяки контролю в навчальній діяльності можна оцінити рівень досягнень студентів. Дослідники розглядають результати оцінювання як інструмент педагогічного впливу викладача на студента, як психологічний механізм саморозвитку і самовдосконалення особистості та компонент професійного мислення педагога.

Основними функціями перевірки й оцінювання навчальних досягнень студентів є: діагностична, коригуюча, прогностична, навчальна, розвивальна, виховна, стимулюючо-мотиваційна. Діагностична функція контролю пов'язана з визначенням видів знань і умінь, їх якісних характеристик, властивостей та рівнів оволодіння студентами відповідно до поставлених цілей. Це дає змогу викладачу виявити прогалини і помилки в знаннях і вміннях, з'ясувати причини їх виникнення і відповідно коригувати навчально-пізнавальну діяльність та способи управління нею.

Отримані результати контролю використовуються з метою прогнозування шляхів удосконалення методики навчання предмета в цілому, передбачення рівня її

результативності у варіативних умовах. Навчальна функція контролю полягає насамперед у поліпшенні якостей знань та вмінь студентів. Так, організація перевірки в логічній послідовності забезпечують систематизацію й узагальнення засвоєного матеріалу.

Ефективність контрольних заходів залежить від відповідності змісту засобів діагностики цілям навчання фахівця певного профілю. Основою формування цілей при контролі рівня досягнень студентів у вузі є компетенції фахівця відображені в освітньо-кваліфікаційних характеристиках освітніх стандартів [2].

Для створення об'єктивних засобів контролю рівня досягнень студентів в освіті сьогодні особливо актуально активне використання автоматизованих систем. Це допомагає підтримувати потрібний освітній рівень студентів, надає викладачеві можливість приділяти увагу індивідуальній роботі зі студентами та звільняє його від багатьох формальних і трудомістких процедур.

Однією з таких систем є технологія автоматизованого моніторингу якості навчання, яка дозволить оперативно оцінити поточну навчальну діяльність студентів і своєчасно скоригувати навчальний процес для досягнення кінцевого результату - набуття студентами компетенцій, необхідних для успішного виконання професійної діяльності [3]. Ця система має ряд переваг перед традиційними усними та письмовими екзаменами, недоліками яких є висока організаційна складність, велика трудомісткість робіт, обмежений (регламентований) час перевірки, присутність суб'єктивного і психологічного чинників.

Студент отримує інструментарій для попереднього контролю власних знань і оцінки ним своєї готовності до контрольних заходів, по завершенню контролю отримує достовірну інформацію про свою успішність. Яка дозволяє приймати рішення щодо подальшої навчальної діяльності.

Висновки: Використання об'єктивних засобів діагностики створених на основі автоматизованої системи контролю є ефективним інструментом управління навчальною діяльністю завдяки:

безперервному зворотньому зв'язку у вигляді попереднього, поточного та рубіжного контролю;

підвищенню якості засвоєння навчального матеріалу через своєчасне отримання результатів контрольних заходів;

отримання студентом інструментарію для попереднього контролю власних знань і оцінки ним своєї готовності до контрольних заходів;

здійснення викладачем, на основі отриманих результатів оцінювання, відповідної корегувальної роботи.

Перелік посилань

1. Е.Ю. Игнатьева Педагогическое управление учебной деятельностью студентов в современном вузе: Монография. – СПб.: Изд-во «ЛЕМА», 2012. – 300 с.

2. Салов В.О. Принципи формування освітніх стандартів нового покоління / В.О. Салов, Т.О. Письменкова // Науковий вісник Національного гірничого університету – Д. : НГУ, 2012. – Вип.6. – С. 130 – 136.

3. Т.О. Письменкова Особенности автоматизированной тестовой технологии контроля достижений студентов / Письменкова Т.О., Зиборов К.А., Процив В.В. // Сборник научных трудов международной конференции «Современные инновационные технологии подготовки инженерных кадров для горной промышленности и транспорта 2014» – Д. : НГУ, 2014. – 3. – С. 500-507.

АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМУ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Глобалізація світового господарства обумовлює необхідність посилення міжнародної співпраці у сфері освіти і науки. Однією з найбільш динамічних форм міжнародного обміну освітніми послугами є дистанційна освіта та екстернатна форма навчання.

Реформування освітнього простору України з урахуванням приєднання нашої держави до Болонської декларації має зупинити загрозливу тенденцію, що спостерігається останнім часом - погіршення якості навчання. Вирішення проблеми підвищення якості освітніх послуг забезпечить не тільки формальне, юридичне, а і фактичне входження України до європейського освітнього простору. На сьогодні освітня система України поступово і незворотно трансформується у систему безперервної освіти.

Протягом останнього десятиріччя дистанційна освіта, у тому числі і екстернатна форма навчання, стали одним із найважливіших елементів вищої освіти економічно розвинутих країн, зокрема країн Європейського Союзу, США та РФ [1].

Важливим аспектом дистанційної освіти є обмін комунікацією між навчальним закладом та студентом. Технології, що впроваджують на сьогодні дистанційну освіту у практичну діяльність різноманітні. Це і web-тексти, і відео матеріали, програмне забезпечення, відео та аудіо лекції тощо. Але, попри всі можливості дистанційної освіти, студентам все ж таки необхідно кілька разів на рік зустрітися з викладачем, що допомагає слухачам відчутти себе часткою студентства та підвищує мотивацію до навчання.

Наряду з цим необхідно зазначити і основні проблеми, які виникають при дистанційній освіті у вищих навчальних закладах:

- зменшення затребуваності потенціалу системи вищої технічної освіти, що частково є наслідком невідповідності якості освіти сучасним вимогам на технологічному ринку праці;
- зростання регіонального розшарування системи вищої технічної освіти, що призводить до формування регіональних замкнених ринків праці та освітніх послуг;
- зниження мобільності в системі професійної освіти;
- збільшення розриву між столичними та провінційними навчальними закладами, а звідси – неофіційна практика застосування подвійних стандартів до вільної конвертації дипломів випускників [2].

Дослідження цих проблем будуть сприяти підвищенню ефективності освіти слухачів, що навчаються. В першу чергу це пов'язано з інформатизацією навчального процесу, наданням можливості особам, що навчаються користуватися ресурсами глобальних і локальних інформаційних систем, залучати їх до застосування нових інформаційних технологій і сучасних електронно-обчислювальних засобів.

Але об'єктивні і суб'єктивні обставини складаються таким чином, що протягом життя людина змушена декілька разів змінювати не тільки місце проживання, але й власну професію. Тому отримана базова освіта повинна бути такою, яка б надала змогу відносно легко змінювати одержувати нові професії, тобто, освіта повинна бути конвертованою [3].

У сфері сучасної дистанційної освіти особистість має бути підготовлена до універсальної діяльності, мати не тільки сформовані пізнавальні запити, а й здатність

самостійно їх задовольняти.

У XXI столітті змінюється сам підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців. Викладач стає керівником (тьютором) у віртуальному навчальному середовищі. Сьогодні викладачі все частіше використовують для донесення до студентів навчального матеріалу через YouTube, Twitter, Skype, електронну пошту тощо. Тому студенти залучаються до активної участі в навчальному процесі, отримують більше свободи при виборі виконання завдань та підготовки до наступного завдання, тобто у студента зростає відповідальність перед самим собою та формує його здатність до самоорганізації.

Отже, можна зробити висновок, що після отримання диплому навчання фахівця не закінчується. Враховуючи економію часу та гнучкість розкладу, фахівці можуть підвищувати свою кваліфікацію, відповідно до своєї зайнятості. Тому дистанційна освіта надає можливість здійснювати навчання впродовж всього життя, що є необхідним на теперішньому ринку праці [4].

Перелік посилань

1. Мельник Т. Європейський досвід впровадження концепції особистісно орієнтованого дистанційного навчання. – Матеріали науково-методичної конференції «Інновації в освіті», 2012 р. Київ. С.64.
2. Калюжна Т.М. Організаційно-педагогічні умови застосування освітньо-наукового порталу в системі екстернатної підготовки фахівців в технічних університетах. – Матеріали дисертації, 2009 р. Київ. С.94.
3. Плаксий С. Рейтинги вузов: поиск истины или инструмент недобросовестной конкуренции. - Alma mater (Вестник высшей школы), 2007 г. - № 3. С 3-14
4. Мурасова Г. Інноваційні підходи до професійної освіти в системі безперервної освіти. - Матеріали науково-методичної конференції «Інновації в освіті», 2012 р. Київ. С.227-228.

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ НА КОНСОЛІДАЦІЮ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСВА

Сучасний світ – багатомірний, динамічний і суперечливий. Одним з факторів, що сьогодні впливають на рівень світового прогресу та розвиток будь-якої держави, є міжнародне співробітництво. Жити нині ізольовано від світового співтовариства практично неможливо жодній країні. Тому важко знайти країну, яка б не вступала в стосунки з іншими державами.

Завжди різноспрямованість інтересів не менш поширена, ніж їх консолідація. Нерідко егоїстичні інтереси стосуються однієї і тієї ж цілі, яку неможливо реалізувати одночасно, без посягання на інтереси інших суб'єктів соціуму, що, безумовно, породжує конфліктні ситуації. При аналізі міжетнічних конфліктів важливо з'ясувати їх учасників. В світовій і вітчизняній літературі навколо понять «етнос» і «нація» ведеться теоретична дискусія. Деякі вчені пропонують громадянсько – державну ознаку нації в якості основної. І все ж таки, не дивлячись на різні трактовки, можна констатувати, що термін «етнос» характеризує спільність людей, що виступає в своїх конкретно – історичних формах.

На цій підставі вважаємо доцільним з'ясувати, що собою уявляє український етнос? Щодо його визначення, думки багатьох дослідників розходяться. Одні вважають, що українці є єдиним етносом, другі, більш категоричні дослідники, виділяють всередині єдиної української нації два субетноси – західний та східний. Виходячи з цього на їх думку на Заході України населення більш вестернізоване, ніж на Сході. Згідно досліджень, у західних районах більш гуманно ставляться до дітей, велику вагу мають нематеріальні цінності, тут вища значущість принципів демократії, менша частка прихильників соціалізму, вище поціновується гідність людини.

Усі ці дані відносні, вони мають лише вірогідне значення. Вони відображають скоріше тенденцію, ніж контрастність. Але різниця в менталітеті викликає розходження в реакціях на конкретні політичні та економічні проблеми. Так, у жителів України, виникають протиріччя у політичній та соціокультурній сферах щодо етнічної ідентичності, мови, релігії, традицій, господарських зв'язків, євро інтеграційного курсу держави тощо.

Соціологічні дослідження свідчать, що геополітичною домінантою у свідомості українців є східний вектор. У 2013 році 42 % населення висловили позитивне ставлення до «ідеї приєднання людей до Росії та Білорусі», негативне – 28%. Попри те поширеність позитивних орієнтацій на «східний слов'янський союз» у 2013 році знизилася порівняно з 2012 роком, коли позитивно відносилися – 64%, а негативно – 20%.

Існують принципові розбіжності у ставленні до зовнішніх політичних східнослов'янських орієнтацій України. У східних регіонах ця ідея дістала підтримку – 77%, у південних – 71%, в центральних – 52%, в західних – 18%. Негативно ставляться у східних регіонах – 7%, у південних – 14%, центральних – 38%, західних – 41%. Масова свідомість загалом схвалює ідею вступу до ЄС. Так понад половина населення України стабільно підтримує вступ до ЄС – за це висловилися 50% респондентів. Проти того, щоб Україна стала членом Євросоюзу, лише 37% громадян. Показово, що якби нині відбувся референдум щодо вступу України до ЄС, «за» готові проголосувати 50 %, «проти» - 37%. Причому підтримка істотно вища серед молоді. Люди літнього віку також підтримують членство в ЄС, хоча і з меншим ентузіазмом.

За даними перепису населення на 1 жовтня 2013 року в Україні проживало до 130 етнічних спільнот чисельністю понад 47 млн. осіб.

Процеси в Україні торкаються сфери національних відносин, загострюється явище ідентифікації та диференціації за етнічною та національною ознаками. Це при певних умовах призводить до конфліктогенності українського суспільства, що виявляється в сепаратистських настроях. Так на основі соціологічних досліджень, з питань вступу України в НАТО просліджується регіональне розмежування.

Регіональні особливості ставлення населення до вступу в НАТО досить виразні. Опитування виявило гостре розмежування преференцій населення Західного регіону і груп Донецького, Придніпровського, Харківського регіонів (при проміжному, неоднозначному відношенні опитуваних Центрального і Причорноморського регіонів).

Можна визначити три різні моделі розвитку суспільної думки відносно євроатлантичної інтеграції України. Перша модель характерна для Центрального і Західного регіонів, «дрейфуючих» в напрямку зростання показника цього курсу держави. Друга модель – у Харківського і Донецького регіонів, «пливучих» в протилежному напрямі. Третя модель відображає Причорноморський і Придніпровський регіони, що не мають суттєвих змін в консервативній позиції до вступу України в НАТО.

Результати опитування свідчать про недостатній рівень усвідомлення населенням суті процесу євроатлантичної інтеграції і про значний вплив політизації суспільства під час президентських виборів 2010 року на відношення населення в цілому до євроатлантичного курсу і курсу на політичний союз з Росією як двом альтернативам подальшого розвитку суспільства.

Чи хоче Україна в Євросоюз? І Донецьк, і Львів, і Київ, і Одеса? В цілому, так. Отже – євроінтеграція об'єднуюча ідея. І якщо нею займеться уряд національної єдності, ніхто вже не скаже, що шлях в Європу потрібен тільки «помаранчевим». Він потрібен всім. Тільки уряд національної єдності буде по справжньому легітимним – тобто поважатися і признаватися в якості постійної і законної влади всієї України. Тільки так країна уникне перманентного політичного хаосу, який рано чи пізно втомить український народ.

Отже, етнонаціональні конфлікти, навіть спричинені євро інтеграцією, як сучасною зовнішньополітичною тенденцією України, не виникають несподівано, а визрівають протягом тривалого часу, мають під собою значне історичне, соціально – економічне, політичне, національно – культурне підґрунтя.

Євроінтеграція виступає фактором етнічної конфліктності в питаннях прояву стереотипів історичного минулого українського народу, територіальних претензій, розбіжностей в економічному, соціальному і культурному розвитку. Тобто євроінтеграція є конфліктогенним чинником, та може спровокувати етнічний конфлікт в Україні.

На сьогоднішній день політична ситуація також є нестабільною та провокуючою розкол України.

Чи може євроінтеграція виступати консолідуючим фактором? При певних умовах – так. Однією із таких умов є функціонування уряду національної єдності. Таке об'єднання потенційно здатне консолідувати країну по горизонталі, поступово знімаючи протиріччя між Заходом та Сходом, та по вертикалі, долаючи відчуження між елітами та народними масами.

Під впливом розвитку товарного виробництва і пов'язаного з цим процесом спільного ринку подолання економічної роздробленості відбувається процес етнічної конвергенції субетносів, об'єднання територій, домінування спільної літературної мови, спільних методів домінування господарства, відповідно історичних долі, історичної самосвідомості, моральних норм, культури, психології, звичаїв, традицій. В цьому процесі вирішальний фактор становлення нації – економічний.

Анабтаві Р.Б., ст.гр. ФЛ-10-1, Нестерова О.Ю., ст. викладач

(Державний ВНЗ "Національний гірничий університет", м.Дніпропетровськ, Україна)

СТРУКТУРНІ ТИПИ АНГЛОМОВНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ ТА ПЕРЕДАВАННЯ ЇХ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Економічна терміносистема – це складне й багатогранне поняття. Власне економічні терміни – це лексичні одиниці, які називають ключові поняття економічної терміносистеми й відповідають усім вимогам до терміна.

У ході дослідження англомовних економічних термінів було виявлено їх наступні структурні типи:

- 1) прості;
- 2) складні;
- 3) терміни-словосполучення, які складаються із декількох компонентів.

Також слід зазначити, що основна кількість економічних термінів утворилася за рахунок загальноживаних слів, взаємопроникнення з різних галузей техніки, запозичень із міжнародної лексики за словотвірними моделями, які характерні для сучасної англійської мови.

Передавання англомовних економічних термінів засобами української мови є досить складним завданням. У процесі перекладу терміну визначають два етапи:

- 1) з'ясування значення терміна в контексті;

2) переклад значення рідною мовою. Але оскільки економічні терміни – це переважно складні терміни або терміни-словосполучення, то вони стають основною проблемою перекладу тексту. Найбільш поширеними методами перекладу термінів є такі:

- 1) метод опису;
- 2) метод калькування;
- 3) метод транскрибування;
- 4) переклад за допомогою використання прийменників.

Проаналізувавши вищезазначене можна зробити висновок, що економічні терміни мають такі ж шляхи передачі з англійської мови на українську, як і всі інші терміни. Головною проблемою перекладу є виявлення еквіваленту українською мовою або вибір методу перекладу.

IDIOMS IN MASS MEDIA TEXTS AND ADS: TRAINING STUDENTS TO CREATIVE WRITING AND TRANSLATION

We consider advertising to be a form of communication used to encourage or persuade an audience (viewers, readers or listeners). Most commonly, the desired result is to drive consumer behavior with respect to a commercial offering, although political and ideological advertising is also common. Mass media is referred to all media technologies that are intended to reach a large audience via mass communication. Broadcast media transmit their information electronically and comprise television, film and radio, movies, newspaper, magazines, brochures, newsletters, books, leaflets and pamphlets. We cover the issue of commercial and understand this notion as «*involving or relating to the buying and selling of goods*». Therefore we examine ads [3].

The translator's aspiration for achieving semantic and stylistic identity of translation and the original is a lasting gain of our culture and cultural code. Idioms come to be a very numerous part of English. They cover a lot of drawbacks of the English language and are known to be one-third part of the colloquial speech.

In the process of study Mass Media and ads lexis and translation the students confirmed the four basic ways of translating idioms: 1) translation by absolute equivalent, 2) translation by idiomatic analogue, 3) word-for-word translation or calque, 4) descriptive way of translation.

1. Translation by absolute equivalent. This is the method of translating by which every component part of the source language idiom is retained in the target language unchanged. The component parts include all notional components and also the lexically charged functional components which contribute to the lexical meaning of the idiomatic/phrasological expression. The notional components also create the *main images, the expressiveness and the figurative (connotative) meanings* of idiomatic expressions. Translating with the help of equivalents is resorted to when dealing with idioms which originate from the same source in both languages. When using this method, students should observe that an equivalent is properly selected from the dictionary [2].

China Daily's editorial warns Manila not to «play with fire», while the Global Times' bilingual editorial says China will «resolutely fight a war». – Щоденне редакційне видання Китаю попереджає місто Манілі не «грати з вогнем», у той час двомовне видання Global Times заявило, що Китай буде «рішуче вести війну».

«In this case it was an F15, an awesomely superb ground attack aeroplane but if you don't want that you have to provide enough troops on the ground... such as you don't need to call on the Americans to pull your chestnuts out of the fire», he said. – «В даному випадку це було F15, грізно величезний штурмовий літак, але якщо ви не хочете, то ви повинні надати достатньо війська на землю ... , так вам не потрібно закликати американців тягти каштани з вогню», сказав він.

2. Translation by idiomatic analogue. An overwhelming majority of English idiomatic expressions have similar in sense units in Ukrainian. Sometimes these lexically corresponding idiomatic expressions of the source language may also contain easily perceivable combinations of images for the target language speakers as well as similar or identical structural forms. These idiomatic expressions, naturally, are in most cases easily given corresponding analogies in the target language. As a matter of fact, such expressions are sometimes very close in their connotative (metaphorical) meaning in English and Ukrainian as well.

Why would anyone want to sell if they get less money than the promised compensation? – Like the old adage says, a bird in the hand is worth two in the bush. – Чому кожний хотів

би продати, якщо вони отримають менше грошей, ніж обіцяні компенсації? – Як говориться в старому прислів'ї, **краще синиця в руках, ніж журавель в небі**.

*Good parents will **move heaven and earth** (and home, too) to ensure their children get a good – and free – education.* – Хороші батьки **звернуть гори на шляху** (і вдома теж), щоб забезпечити своїм дітям отримання хорошої – і безкоштовної – освіти [1].

3. Word-for-word translation or calque is the rendering of text from one language to another «word-for-word» rather than conveying the sense of the original. We can use this way of translation only in that case when in result of calquing we have an expression which figurativeness is easy perceived by Ukrainian reader and it doesn't cause the image of unnaturalness and unusual to generally accepted norms of the Ukrainian language.

*«Obviously it is an emerging technology and you can't really have electric cars without electric car charging points, you **can't put the cart before the horse**».* – «Очевидно, що це нова технологія, і ви не можете мати електричні автомобілі без електричного приводу нарахування балів, і ви **не можете ставити віз попереду коня**».

*«I saw from day one that this was Bovis' role. That was the legal agreement between parliament and Bovis and I have to say that you **don't keep a dog and bark yourself**».* – «Я бачив з першого дня, що це була роль Бовісу. Це юридична угода між парламентом і Бовісом, і я повинен сказати, що ви **не тримаєте собаку і гавкаєте самі**» [4].

4. Descriptive way of translation. The meaning of a considerable number of idiomatic as well as stable/set expressions can be rendered through explication only, i.e. in a descriptive way.

*Mr. Howe said: «Somebody said to me «Herbert, we will find **skeletons in your cupboard**».* – Містер Хоу заявив: «Хтось сказав мені, «Герберт, ми знайдемо твою сімейну таємницю, приховану від сторонніх».

*A **peeping tom** watched a naked woman while she showered at a Devon campsite, Exeter Magistrates' Court has heard.* – **Людина з нездоровою цікавістю, таємно стежила** за оголеною жінкою, коли вона приймала душ в кемпінгу Девон, як почули на судовому засіданні у місті Ексетер [1].

In the course of our discussion with students on ads and Mass Media language and idioms in particular we have determined that the most frequent way of translating idioms is translation by means of an absolute equivalent. The aim of translation will always remain the same, that is to render completely the lexical meaning and where possible also *the structural peculiarities, the picturesqueness, the expressiveness, thus drawing attention to the said, and the connotative meaning* (if any) of the source language idiomatic or stable expressions in the target language.

Bibliography

1. Авксентев Л.Г. Семантична структура фразеологічних одиниць сучасної української мови та особливості її формування / Л.Г. Авксентьєв. – К.: Мовознавство. – 1997. – С. 24–78.

2. Аврасін В.М. Соціальні та психолінгвістичні характеристики мови реклами / В.М. Аврасін. – М.: «Международные отношения», 1996. – С. 123–125.

3. Зирка В.В. Експресивність та способи її перекладу в англomовних рекламних текстах / В.В. Зірка // Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи / НАН України. Центр наук. дослідж. і викладання інозем. мов; редкол. А.Д. Белова (голов. ред.) [та ін.]. – К.: Логос, 2011. – С. 139–146.

4. Зирка В.В. Слово в рекламі: лінгвістичний аспект: учеб. пособие / В.В. Зирка. – 2-е изд., перераб. и доп. – Днепропетровск: Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля, 2012. – 180 с.

DIFFICULTIES WHILE TRANSLATING REALIA

This article deals with translation of realia and their classification. It provides the analysis of the role which correct rendering of realia plays for conveying a source text. There are presented the ways to solve the difficulties which may occur in the process of translation.

There exist several classifications of the notion «realia», but all of them are quite similar.

Realia as the units of translation are divided into abbreviations and phrases. Also they may be divided into the geographic and ethnographic realia. The geographic realias are names of the geographic and atmospheric objects and endemic species. Ethnographic realia describe everyday life and culture of nations, their spiritual and material culture, traditions, religion, art, folklore etc. Ethnographic realias are those connected with everyday life, art and culture, names of residents and ethnic objects, currency units.

There exist four ways to render the realia into the target language: transcription or transliteration; neologism (calque, half calque, appropriation, semantic neologism); realia substitution; approximate translation (generalization, functional analogue, description, explanation, interpretation).

Transcription is, in its turn, divided into transcription proper and transliteration. By «transcription» we mean transmission of sounds of a foreign language (usually proper name, geographic name, scientific term) using the letters of the alphabet of the receiving culture.

Transcription makes emphasis on the sound, while the emphasis of transliteration is on the graphic form. When transliteration is taken to the extreme, it is possible to anyone (even a computer) reconstruct the original form of a word, as if it were the coding/decoding of the Morse alphabet.

One could even go further, and say that the transcription approach is useful in direct interpersonal relationships, in everyday, matter-of-fact situations, while transliteration is useful in the more intellectual relationships, mediated by written formulation.

Next way of translation realia is the neologism, often amounting to a calque. By «calque» we usually mean the «translation calque»: with material of the receiving language a simple or composed word is formed by literally translating the elements of the expression in the source culture. One classic example is the English *skyscraper*, that has many calques in different languages: the Russian *neboskreb*, the Italian *grattaciello*, the French *gratte-ciel*, the German *Wolkenkratzer*, for example.

Then there are half-calques, in which just a part of a composed expression is preserved.

There are instances of appropriation, i.e. of adaptation of foreign realia: a word in the receiving language is created that, however, fundamentally is worn over the frame – even from a phonemic point of view – of the original word.

The semantic neologism, on the other hand, is different from the calque due to the absence of an etymological connection to the original word. It is a word, or word combination, «created» by the translator in order to permit the rendering of the meaning contents of realia. It is also called semantic calque. One example is the English *snowshoes* from which the Russian *snegostupy* derives, formed with the *sneg*-root, meaning «snow» and the root *stup*-, meaning «step» (and having the same etymology of the English word).

There are also instances of fake calques, or pseudocalques, or presumed calques. For example, in American English the Italian word *latte* is used to mean not what in Italian is meant by *latte* (milk), but «espresso coffee mixed with steamed milk», i.e. «cappuccino», another element of realia that, by contrast, has passed unchanged in the English-speaking culture.

According to Vlahov and Florin, this method causes an unacceptable «substitution» of the prototext's colour with a different colour. There are paradoxical situations in which the nearest realia to foreign realia in the receiving culture are realia, often themselves adopted (from a foreign culture), often international, but close, understandable to the reader and somehow colourless, for which reason they are preferred [2]. Then there is approximate

translation of realia that, according to Vlahov and Florin, is the most popular. This approach allows to translate the material content of an expression at least in a vague way, but the color is nearly always lost, because instead of the connotation prescribed by the author's strategy, we have an expression necessarily deprived of that intent connotation, having a neutral style. Within such approach there are some subtypes:

The principle of substitution with a generic expression of broader meaning is resorting to the noted translation principle of generalization. The approach is indicated whenever the translator arbitrarily decides not to translate the local colour, knowing that in this way he can give an idea of the objective, material reference. Another subtype provides the substitution with a functional analogue. Based on such a technique, for example, a not widely known game very popular in the source culture can be substituted for a very popular game in the receiving culture. In a translation from Russian into Bulgarian, since *chess* was not well known, a translator has transformed a *chess game* into a *checkers game* (and maybe he would have turned it into a volleyball game, but he couldn't, because the two men had «sit to play»). A third subtype is regarded as the description, explanation and interpretation of the realia elements instead of realia, a periphrasis is introduced explicating the denotative content. For example, instead of a Russian *armyak* you write «*rough cloth coat*».

There is a fourth translation strategy consisting in the contextual translation of the realia. Realia elements are substituted with words that, in the context and co-text in which they are placed in the original, explain the sense of such a collocation. Instead of translating the lexical meaning, the systemic, relational meaning is translated, that would be, naturally, vane to search for in the dictionary.

Now we proceed to the choice of one or the other strategy.

The first choice to be taken is, of course, between transliteration and translation. It is possible synthesize the variables on which such a choice depends into five points: the type of text; the significance of the realia in the context; the type of realia, their systemic role in the source culture and in the receiving culture; the languages, the collocations, the degree of acceptance of unusual collocations and exotic expressions in the receiving culture, and the translator's will to «force» the reader to overcome mental laziness in favor of a richer world awareness.

If the text is a scientific text, there are probably not many realia, and the few present are mostly actually terms (words of technical terminology), that usually have the corresponding term in the receiving culture as the resulting translation. In public affairs writing, transliteration is statistically more frequent, while in fiction the choice depends mostly on the translation strategy.

While translating realia the translator may face some difference between the semantic systems of different languages. There are three main types of correspondence between lexical units of the two languages: 1) full correspondence; 2) partial correspondence; 3) absence of correspondence.

Partial correspondence means that a word from the source language has several semantic equivalents in the target language. For example, a Russian word *рука* has two corresponding translations into English – *arm* and *hand*, each of them having more narrow meaning: *arm* means the upper part of the limb whereas *hand* means its lower part.

In other cases visa versa the English words may be semantically non-differentiate in comparison with the Russian ones. For example, stove – *нич* and *плита*.

Bibliography

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод / Л.С. Бархударов. – М.: Международные отношения, 1975. – 235 с.
2. Влахов С. Непереводимое в переводе. Реалии. «Министерство Перевода». Сборник статей / С. Влахов, С. Флорин. – 1969. М.: Советский писатель, 1970. – 320 с.

TECHNICAL TRANSLATION: CHOOSING THE RIGHT TERMS IN THE RIGHT CONTEXT

In technical translation, one of the important steps is to get into the context of the subject matter which is vital to successful translation. Lack of comprehension may result in total failure as it is very easy to make mistakes by choosing the wrong word, or by assuming you know the translation for a given term which might in fact mean something quite different within the particular context. Knowing a foreign language is not enough and does not always appear as important as an ability to be sensitive to the language and to comprehend the point of the message in the source language as well as to render it in the target language. Thus, translation teachers bear great responsibility for plying with students' relevant knowledge and skills.

The teacher's task is to make students understand that translators should not just translate words; they translate sentences, ideas or messages. On the other hand, a word is a key element of a sentence which can define the whole sentence and the meanings of other words. The student should always consider each word in the source language so that they could be certain which word is to be translated, which one is not to be translated or is to be compensated for in the target language. Regarding the meaning of the word, the student is to bear in mind that it can be conditioned by a particular linguistic, grammatical, social, professional, and/or cultural context, including the author's attitude.

The teacher's task is not limited to making the students aware of the linguistic resources that they will need as technical translators. Both social and industrial spheres of our life are characterized by rapid development resulting in the vocabulary expansion at different levels. Therefore, students should be taught how to search for additional resources on the Internet and specific sources including scientific journals and research bulletins.

However, using the Internet and computers while translating, can lead to another problem. That is overuse of machine-aided translation when whole sentences and paragraphs are translated by means of the Internet resources or computer programmes. No matter how advanced the innovative technologies are, translation is a human activity. The complete interpretation of the original message is possible only due to relevant skills, thoughtfulness, speculation and, in certain cases, imagination. All these are abilities of human minds, not machines. Consequently, students should understand that it is unreasonable to think that computers can be used as the main means and aid while translating. This is their personal involvement, search and experience that will contribute to the future professional success. Thus, extensive practice is essential inasmuch as due to the translation process itself students will see possible difficulties and pitfalls and learn to avoid them or deal with them properly.

Various strategies are to be used when translating technical texts and students should be taught how to opt for them in rendering texts in the source language, recognizing and perceiving the proper ideas and meanings to make the translation effective.

It should be claimed that the best translation method seem to be the one which allows translator to render the relevant idea precisely, taking into account linguistic, cultural, social, professional and other peculiarities of the text, satisfying grammatical and stylistic requirements of the target language. The recipients must not be deprived of conceiving the text as fully as it is intended. The source language readers or listeners should benefit from the text as much as the source language representatives do.

Федяєва А.В., студентка гр. ФЛ-10-1, Нестерова О.Ю., ст. викладач,
(Державний ВНЗ «Національний гірничий університет» м. Дніпропетровськ, Україна)

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЇ СТУДЕНТІВ

Сучасний етап розвитку цивілізації характеризується суттєвими змінами у спілкуванні між жінками та чоловіками. Нинішні реалії життя схиляють жінок до більшої відповідальності, прийняття рішень та переймання ролей у суспільстві, що раніше були більш притаманні чоловікам. Жінки тепер займають керівні посади, володіють власним бізнесом та представляють свої компанії на міжнародній комерційній арені. У другому тисячолітті жінки намагаються зрівняти свої права з чоловіками і поступово змінюють стратегії своєї поведінки та методи комунікації.

Роль чоловіків та жінок у суспільстві у великій мірі визначається гендерними стереотипами, встановленими у суспільстві. Ці стереотипи різняться, залежачи від культурних та національних традицій та особливостей. Гендерні стереотипи також визначають манери поведінки та комунікації між жінками та чоловіками. Жінки використовують певні стандарти поведінки та мовлення, аби відповідати сучасним розумінням про жіночність.

У сучасному світі в суспільній свідомості й практиках взаємодії гендерні стереотипи розглядаються як якийсь соціальний консенсус, що застосовується при вирішенні проблем, для яких немає однозначних підтверджень й об'єктивних критеріїв. Гендерні стереотипи трансформуються в цінності й формують нормативні образи «істинної» фемінінності, маскуліності. Таким чином, існуюча норма поведінки перетворюється в припис. Гендерні стереотипи визначають статусні характеристики чоловіків і жінок, закріплюючи домінуюче положення чоловіків і дискримінаційну практику відносно жінок.

Фахівці стверджують, що виявити гендерні ознаки комунікативної поведінки можливо лише шляхом її детального опису за певними комунікативними характеристиками, насамперед виявом здатності до реалізації ймовірних контактів, комунікативної привітності, товариськості, комунікативної емоційності, здатності до підтримки комунікативного контакту, виявом характеру виходу з комунікативного контакту, комунікативним демократизмом, комунікативною самопрезентацією, етикою спілкування, комунікативним тиском, комунікативним контролем, тематичною зумовленістю спілкування, дискусійністю, вибором кола спілкування й типу співбесідника, фізичним контактом, співвідношенням вербального й невербального спілкування, жестикуляцією, мімікою, гучністю, темпом спілкування тощо.

Специфіка комунікації чоловіка й жінки між собою й з іншими має глибоке соціофізіологічне підґрунтя, що пов'язане з еволюцією людини. Як зазначають фахівці, доісторична людина мала обмежене коло спілкування – за все життя вона могла зустрітися приблизно зі особами, що відповідно впливало на рівень вербального спілкування; до того ж, відповідну роль відігравала й особлива диференційована діяльність давнього чоловіка й жінки – чоловіка як мисливця, змушеного більше мовчати, логічно мислити й орієнтуватися в просторі та жінки як домашньої господині й виховательки дітей, що потребувало відповідної вербальної активності. Звідси й специфіка сприйняття в комунікації: чоловіче – переважно лівою півкулею мозку, що відповідає за аналітичне мислення людини і його вербальне втілення, жіноче – як лівою, так і правою півкулею, що відповідає за обробку інформації яка виражена в символах й образах, а не в словах.

Спостереження за комунікативною поведінкою чоловіків і жінок у моногамних та гетерогамних групах надали можливість визначити деякі найбільш стереотипізовані

стратегії і тактики, що залежать від різних типів інтерпретації світу й відображають гендерні особливості у комунікативних процесах. Вияв специфічних ознак чоловічого та жіночого мовлення характеризується тим, що між «чоловічим» та «жіночим» мовленням немає непрохідних меж.

Розходження в усному мовленні чоловіка та жінки були помічені лінгвістами досить давно. Ще в XIX ст. вони звернули увагу на те, що в багатьох випадках жінки й чоловіки говорять по-різному, а в окремих ситуаціях їх мова відрізняється досить значно. Чоловіки схильні до використання всього нового. В їх мові більше неологізмів і термінів. Мова жінки більш нейтральна та статична, у її лексиконі частіше можна знайти застарілі слова й обороти, архаїзми, діалектні слова. Мова жінки звичайно емоційніша, аніж мова чоловіка. Це проявляється в більшому вживанні афектованої та емоційно забарвленої лексики: вигуків, метафор, порівнянь, епітетів. Жінки вживають більше слів, що описують почуття, емоції, психофізіологічні стани. У той же час жінка у своїй мові намагається уникати елементів "панібратського" відношення: кличок, прізвиськ, принизливих зворотів.

У мові жінки більше складних прикметників, найвищих ступенів якісних прикметників, прислівників і сполучників. Жінки у своїй мові частіше використовують конкретні іменники, а чоловіки - абстрактні. Відносна кількість іменників, що трапляються на одне висловлення, у мові чоловіка значно вище.

Було відзначено, що чоловіки більше користуються дієсловами активної стану, а жінки – пасивного. Пояснюють це тим, що чоловік у суспільстві займає більше активну позицію, ніж жінка. У мові чоловіка питальних, наказових і негативних конструкцій більше, ніж у мові жінки (особливо чітко ці розходження видні у використанні наказових речень). Варто підкреслити й те, що на вираження думок стосовно однієї теми жінка витрачає більше слів, ніж чоловік.

Вважається, що жінки в комунікації дотримуються переважно стилю співробітництва, чоловіки – конкуренції, відповідно вони використовують специфічні комунікативні тактики: жінки, як правило, дотримуються теми розмови, почерговості мовлення, чоловіки тяжіють до тактик самоствердження, встановлення домінування. Головною ж відмінністю вважають ставлення до зворотного зв'язку: існує думка, що жінка сприймає зворотне повідомлення не стільки як реакцію на повідомлення як таке, скільки як знак взаєморозуміння; чоловіки ж сприймають його як інформацію, що може не збігатися з їх розумінням, і тому як таке, що підлягає сумніву, а інколи – як помилкове.

Отже, дослідження гендерних особливостей невербальної й вербальної комунікації сприяє визначенню універсальних ознак загальнолюдської взаємодії, а також виокремленню характеристик культурно маркованих, індивідуально специфічних. Перспективу цієї наукової розвідки становить більш детальне вивчення гендерного дискурсу в різних його проявах з метою виявлення специфіки комунікативних процесів між чоловіком і жінкою, пошуку ефективних моделей спілкування.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У час високої глобалізації сучасної вищої освіти в світі перед вищою освітою в Україні постає загроза у подальшому якісному різносторонньому розвитку. Рівень розвитку країни залежить від рівня розвитку освіти перед якою стоять задачі швидко і адекватно реагувати на потреби, які виникають у ході сучасного розвитку суспільства. Вища освіта є надійним фундаментом для розвитку людини і прогресу суспільства. Для освіти України настав вирішальний період, коли необхідно зробити величезний крок до переходу у високо інформаційний простір, де рівень інтелектуального і культурного розвитку людини буде оцінюватися вже за сучасними критеріями. Тільки після цього Україна зможе бути конкурентоспроможною і займати провідне місце на теренах світового освітнього простору.

В нашій державі не має чіткого визначення статусу освітньо-кваліфікаційного рівня магістра, наближається скоріш до фахівця, ніж до кандидата наук. Але звернемо увагу на те, що європейській і американській практиці магістр зазначається вже, як науковий рівень. Тобто не надається належна підготовка випускника ВНЗ (на разі мається на увазі магістра), щоб він був конкурентоспроможний на світовому ринку праці.

Основні із проблем вищої освіти полягають в наступному: застарілі навчальні посібники, форми і методи викладання навчальної дисципліни; незадовільна соціальна захищеність і низька заробітна плата викладачів; неефективне застосування держаних коштів, які виділяють і так малим бюджетом країни; в сфері освіти задіяно багато сил і суб'єктів, які діють не завжди в інтересах розвитку освіти; система управління є недосконалою, що призводить до браку коштів, не завжди прозоро відбувається їх використання.

Розподілення суспільства веде до малодоступної якісної освіти для більшості абітурієнтів. Освіта перестає бути доступною і розділяється на елітні і звичайні вищі навчальні заклади і це стає механізмом відтворення соціальної нерівності.

Виникає ризик, якщо не вирішити існуючі проблеми, то не буде якісної вищої освіти в Україні. Для створення дієвої моделі моніторингу якості освіти необхідно створити відповідну інфраструктуру. Відповідно реалізація цієї моделі передбачає розробку нових штатних розписів, уніфікованих моніторингових показників, механізмів збору і опрацювання інформації з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, підготовку підсумкових матеріалів для прийняття управлінських рішень на рівні влади. Необхідно прийняти постанови про зменшення енергоспоживання і раціоналізацію освітньої мережі, що забезпечить підвищення якості освіти і ефективності використання бюджетних коштів. Досвід минулих літ показує, що такі постанови можуть мати наслідки, обернені очікуваним. Таким наслідком є скорочення або об'єднання декількох вищих навчальних закладів в один. Мотивами таких заходів є відповідь на падіння народжуваності та інші демографічні і соціально-економічні чинники. Але освітня система припускається великої помилки, коли замість того, щоб вивільнені приміщення робити своїм ресурсом, втрачає заклади і кваліфіковані кадри.

Приведені обставин ведуть до погіршення ситуації з професійною підготовкою випускників та їх працевлаштуванням; не сприяє якості підготовки й те, що більшість студентів, які навчаються без відриву від виробництва, не працюють за профілем спеціальності, не йде розвиток популярнішої в світовій практиці корпоративної форми навчання, яка представляє собою поєднання в часі навчання та роботи на виробництві.

Останнім часом при проведенні ліцензування зросли випадки прийняття рішень комісією про згорання заочної форми навчання магістрів. Таке рішення було б зрозумілим, якщо в структурі після бакалаврської освіти з окремих спеціальностей залишився б освітньо-кваліфікаційний рівень «спеціаліст», але цього освітньо-кваліфікаційного рівня скоріш всього не буде існувати. Внаслідок цього велика кількість працюючих людей змушена буде зупинитися на освітньому рівні «бакалавр», для якого неможливо буде знайти адекватного місця працевлаштування.

На думку Степко М.Ф. основними причинами проблеми якості підготовки заочною формою навчання є: низькі вимоги викладачів до студентів, особливо тих, хто навчається на платній основі, та контролю якості й конкретних вимог до змісту підготовки з боку роботодавців. Як наслідок, - незадовільні професійні знання, вміння та компетенції на виході; відсутність у студентів стимулів для набуття сучасних глибоких знань і компетенцій, не останнім чином тому, що приріст заробітної плати за наявності вищої освіти набагато нижчий, аніж у розвинутих країнах (за кордоном може досягти чотирьох разів); як зазначалося, більшість студентів заочників не працюють за спеціальністю та не мають перспектив працевлаштуватися за нею після закінчення навчання (ситуація у нас дещо подібна ситуації в Росії, де 35% студентів схильні до того що не працюватимуть за отриманою спеціальністю, а 10% практично переконані що в них буде інша робота. То про який стимул добре навчатися може йтися у цій ситуації?). Такі випускники отримують суто формальний титул вищої освіти, не набуваючи серйозних компетенцій. Як правило, зростання їх зарплати еквівалентне оцінюванню на ринку праці «пустого диплома» і дорівнює нулю[1].

Проблеми подібного характеру можна вирішити за допомогою активного впровадження сучасних технологій якісної дистанційної освіти та індивідуалізації навчання на цій основі, посилення контролю за якістю підготовки силами інспекції під час акредитації та роботодавцями, введення норми зарахування на навчання без відриву від виробництва осіб, які працюють за спорідненим обраній спеціальності фахом. В продовження цього контексту є перспективно створювати нові типи вищих навчальних закладів у формі університетських комплексів, до яких би входили різнопрофільні вищі навчальні заклади різних типів та рівнів. В додаток до цього можна додати науково-дослідні інститути та підприємства й утворити об'єднання на зразок консорціуму, асоціації, комплексу. На жаль ринок праці не дає можливості сподіватися на швидкий поступ на цьому на прямі реформування.

Наступна позиція по покращенню якості освіти складає індивідуальний підхід до навчання. Потреба в цьому підході – це давня мрія всіх причетних до вищої освіти в нашій країні, але в умовах обмеженості бюджетного фінансування, практичної відсутності обмеженості потоків на цільову підготовку кадрів від замовників – юридичних осіб, браку належних коштів у фізичних осіб, що проходять навчання за власний рахунок, реалізувати індивідуальний підхід та використовувати найсучасніші технології навчання студентів надзвичайно складна задача. Необхідно розробити нову методологічну основу державних стандартів для укрупнених напрямків підготовки випускників, передбачивши можливість упровадження програм, більш орієнтованих на академічну підготовку та практично орієнтованих на конкретні замовлення ринку праці. В ході цього роботодавці матимуть багато можливостей для відкриття нових спеціальностей, які на їх думку більш необхідні та формування змісту підготовки для скорочення періоду адаптації випускника до конкретної практичної роботи.

При введенні вище перерахованих пропозицій у сферу освіти України можна було б «підтягнути» освітньо-наукові інституції, які будуть працювати на вирішення завдань розвитку національної економіки та розв'язання проблем вищої освіти, вчасності проблем якості практичної підготовки випускників навчальних закладів

Перелік посилань

1. Степко М. Ф., Сучасні тенденції розвитку вищої освіти: можливості та доцільність їх реалізації в Україні//Педагогічна і психологічна науки в Україні:зб. наук. пр.: в 5-ти т.-К.:Педагогічна думка,2012.-Т. 5.– с.374.

ФОРМИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Актуальність дослідження. Сучасний етап розвитку українського суспільства головним завданням освітньої політики визначає забезпечення якості освіти на основі відповідності перспективним потребам особистості, суспільства і держави. Формування особистості, здатної до реалізації своїх можливостей, соціально стійкої і одночасно мобільної, здатної формулювати й змінювати власну стратегію в мінливих обставинах життя - головна мета сучасної освіти, що відповідає соціальним запитам. Відповідно до «**Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року**» оновлення освіти має відбуватися в напрямку забезпечення особистісного розвитку людини згідно з її індивідуальними здібностями, потребами на основі навчання протягом життя.

Сучасний ринок праці вимагає від випускника не лише глибоких теоретичних знань, а і здатності самостійно застосовувати їх у нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях, переходу від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян. У цьому контексті профорієнтаційна робота набуває особливого значення і стає найважливішою функцією освітнього процесу у вищих навчальних закладах.

Таким чином, актуальність створення цілісної педагогічної системи профорієнтаційної роботи зі студентами різних рівнів, слухачами курсів додаткової освіти диктується наступними причинами: психолого-педагогічна причина, що пов'язана із зростаючою потребою молодого покоління в ранньому професійному самовизначенні, у виборі професії відповідно до інтересів, схильностям особистості; освітня причина, що пов'язана із затребуваністю освіти, розвиваючої здібності людини, її творчий етнокультурний потенціал; демографічна причина, що визначається зниженням прийому в загальноосвітні школи та, як наслідок, падінням конкурсів абітурієнтів.

Мета дипломної роботи – на основі теоретичного та практичного матеріалу провести обґрунтування форм профорієнтаційної роботи у вищих навчальних закладах.

Сутність, значення та принципи

Сьогодні багато вищих освітніх установ відчувають проблеми набору студентів. Причому ця проблема стосується не лише приватних ВНЗ, а й державних освітніх установ. У зв'язку з цим досить актуальною є ефективна профорієнтаційна робота з метою залучення абітурієнтів до ВНЗ.

Профорієнтаційна діяльність освітнього закладу розглядається як науково обґрунтована система підготовки потенційних абітурієнтів до вільного і самостійного вибору професії, покликана враховувати як індивідуальні особливості особистості, так і необхідність повноцінного розподілу трудових ресурсів в інтересах суспільства [Варій, с.102].

У недалекому минулому в професійній орієнтації на чільне місце зазвичай ставилася практична робота з орієнтації учнів переважно на робочі професії. Сьогодні спрямованість профорієнтації значною мірою визначається станом ринку праці. Відповідно, теорію профорієнтації можна визначити як сукупність концепцій і понять, що відображають в концентрованій формі комплекс поглядів, уявлень та ідей, які обґрунтовують зміст і технології, а також діагностичний апарат профорієнтаційної діяльності.

Система профорієнтації функціонує як діяльність державних і громадських організацій, підприємств, установ освіти, а також сім'ї з педагогічної підтримки

професійного і соціального самовизначення молоді в інтересах особистості і суспільства в цілому. У сучасних умовах практична діяльність державних освітніх установ безперервної освіти не обмежується професійною орієнтацією старшокласників та абітурієнтів, а продовжується і на етапах середньої та вищої професійної освіти.

Методи профорієнтаційної роботи у вищих навчальних закладах

Методи профорієнтаційної роботи вищого освітнього закладу можна представити у вигляді пасивних і активних (рис.1.1).

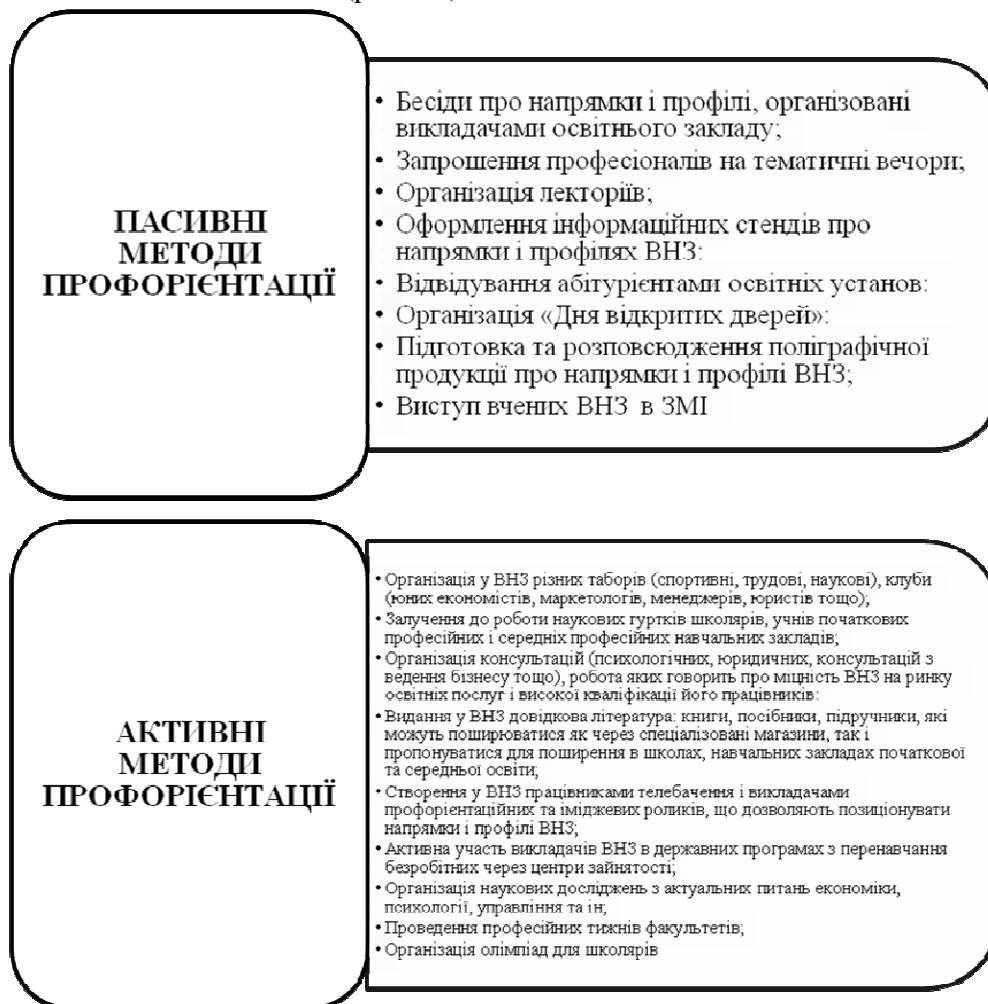

Рис.1.1 Методи профорієнтаційної роботи вищого навчального закладу
[Педагогічний менеджмент, с.6]

Активні методи профорієнтаційної діяльності освітньої установи вимагають більш ретельної підготовки і спрямовані на непряме залучення передбачуваних абітурієнтів у світ науки та студентства.

На нашу думку, незважаючи на позитивні результати, профорієнтація в сучасних умовах все ще не досягає своєї головної мети - формування у молодих людей професійного самовизначення, відповідного індивідуальним особливостям кожної особистості і запитам суспільства. Підвищення якості профорієнтаційної роботи є сьогодні актуальним завданням не тільки вищих навчальних закладів, але і багаторівневих навчальних закладів безперервної освіти, які в даний час зіткнулися з необхідністю цілеспрямованої роботи з формування професійної спрямованості у студентів різних рівнів навчання.

ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ ГІДРОГЕОЕКОЛОГІВ

Гідрогеологія – наука, яка вивчає походження, умови залягання, склад, закономірності руху підземних вод. Також вона вивчає взаємодію підземних вод з гірськими породами, поверхневими водами та атмосферою.

Гідрогеоекологія - междисциплінарна наука про екологічні проблеми гідросфери планети. Об'єкт дослідження цієї науки – частина гідросфери, у якій проявляють себе процеси техногенезу. Предмет – процеси техногенезу. Людина своєю діяльністю впливає на склад підземних вод, який потім сказується на усій гідросфері.

Тобто, спеціаліст гідрогеоеколог повинен мати багатий запас знань у різних сферах природничих наук, котрий буде допомагати йому в своїй роботі. Починаючи з першого курсу навчання студентам викладають такі предмети, як геологія, мінералогія, екологія, гідрогеологія, хімія, фізика та інші. Вони являють собою базову основу. Вони всі є невід'ємною частиною навчання. Також студентам викладають гуманітарні науки, які поширюють їх кругозір на світ.

Розглянемо переваги та недоліки підготовки майбутніх спеціалістів.

Великою перевагою навчання студентів є наступний дидактичний принцип викладання матеріалу – принцип наочності. Тобто студенти не просто черпають теорію з лекцій та практичних робіт, а ще мають змогу побачити гідрогеологічну модель на лабораторних роботах, вивчити сутність різних ґрунтів чи пізнати суть свого навчання на практиці – спочатку на геологічній, а потім на гідрогеологічній. Геологічна практика представляє собою вивчення, відбір порід, які складають місцевість, студенти мають змогу бачити етапи формування Землі за стратиграфічними ярусами. Гідрогеологічна практика проходить на старших курсах, там студенти самостійно відкачують воду зі свердловини, міряють рівень води, розраховують зниження рівнів з часом, тощо. Це дозволяє бачити повну картину, а не просто мати уявлення. Така наочність допомагає студентам закріпити весь отриманий матеріал і потім застосувати його на виробничій практиці.

Але окрім переваг, навчання має певні недоліки. Перш за все, це невелика кількість годин, яка виділена на дуже суттєві предмети. Також підготовка студентів за спеціалізацією гідрогеоекологія цілеспрямовано ведеться лише на 5 курсі, тобто навчальні дисципліни по цій спеціальності, потрібно встигнути викласти менш ніж за рік. Коли абітурієнт подає документи до Вищого Учбового Закладу, він одразу вибирає свою спеціалізацію: чи то інженер гідрогеолог, чи гідрогеоеколог. Тобто другим з самого початку потрібно вводити окремі предмети.

Також для покращення підготовки майбутніх гідрогеоекологів потрібно ввести додаткові дисципліни, на які в майбутньому спеціаліст повинен бути покладатися. Однією з таких дисциплін є «Нормативно правова база гідрогеоекології». Суть якої становить вивчення нормативів споживання, використання підземних вод, діяльності людини, яка впливає на ґрунтові води, при цьому спираючись на законодавчі постанови.

Науково-методичний комплекс – це стандартна назва для сукупності матеріалу, учбово-методичної документації, засобів навчання та контролю з окремої дисципліни. Тобто це – робоча програма, яка включає в себе всі відомості про предмет, методику його читання, вимоги до вивчення його студентами та допоміжний матеріал.

При розробці науково-методичного комплексу для Нормативно-правової бази потрібно виділити наступне. Дисципліна повинна вивчатися протягом усього 5 курсу, складати лекційний матеріал, практичні та лабораторні роботи. Останні потрібно

проводити подібно семінарам, на яких студентам необхідно давати проблемні ситуації, котрі вони за час заняття повинні вирішити. Це допоможе краще орієнтуватися в матеріалі, краще розбиратися в ньому, що посприє закріпленню його та швидше вирішувати складні гідрогеоecологічні завдання. Форма контролю даної дисципліни – екзамен, який повинен складатися з двох теоретичних питань та задачі.

Кремер О.О., студентка гр. ПВШмв-13 вечірньої форми

Наук. керівник к.політ.н. доц. Пазиніч Ю.М.

(Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна)

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОГРАМОВАНОГО НАВЧАННЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Основний напрямок удосконалювання навчального процесу – це застосування комп'ютерних інформаційних технологій, що ґрунтуються на сучасних апаратно-програмних засобах. Одним із методів підвищення ролі самостійного засвоєння теоретичних знань і надбання практичних навичок у студентів є програмоване навчання. Сутність цього методу полягає в тому, що студенти самостійно засвоюють навчальний матеріал за літературою чи з допомогою технічного навчального керованого програмою пристрою, тобто пізнавальний процес запрограмовано викладачем. Основу програмного підходу складають процеси надання навчальної інформації студентам, керівництво їх діяльністю, індивідуалізація засвоєння навчального матеріалу.

Концепція програмованого навчання почала розвиватися в 50-х роках ХХ століття у США, а пізніше в Європі. Ідею концепції опрацьовували такі вчені як Б.Скіннер і Н.Краудер, В.П.Беспалько, С.А.Буссади, П.Я.Гальперін та ін. Вона надала поштовх розвитку технологій навчання, розробці теорії та практики технічно складних навчальних систем.

Програмоване навчання є відносно самостійним та індивідуальним засвоєнням знань і аналіз умінь за допомогою комп'ютерів відповідно до навчальної програми. У традиційній педагогіці навчання відбувається за допомогою підручників, і об'єкт навчання відповідно репродукує їх. При цьому його робота практично не контролюється і не регламентується. За програмованого навчання передача матеріалу здійснюється невеликими "порціями" (алгоритмами), які мають характер логічно і змістовно завершених елементів. Відразу за кожною «порцією» здійснюється контроль або самоконтроль, доки не з'ясується, що цей матеріал засвоєно. Тоді вивчається в такий самий спосіб наступна «порція».

Основним поняттям цієї концепції є навчальна програма, під якою розуміють алгоритм пізнавальних дій, що містить послідові мікроетапи щодо опанування одиниці знань або дій. Алгоритм складається з трьох частин: доза інформації про предмет, який вивчається; завдання операції щодо роботи з інформацією та її засвоєння; контрольні завдання і вказівки про повторення вправи або перехід до наступного етапу.

У теорії та на практиці програмованого навчання сформувалися два відносно самостійні підходи - *лінійний та розгалужений*. Автором першого підходу є Б.Скіннер. Матеріал, що вивчається, поділяється на невеликі «порції», які доступні для засвоєння і закінчуються кількома контрольними запитаннями. Достоїнством лінійного програмування є те, що об'єкти навчання обов'язково опановують навчальний матеріал, завдяки невеликим його «порціям», безпосередньому контролю і перевірці, можливості відтворення навчальних дій. Але цей підхід має й недоліки. Наприклад, він не надає можливості чітко з'ясувати для себе загальні цілі навчання, досягти мети стрибком, індивідуалізувати зміст навчання, сковає творче мислення і самостійність.

Розгалужене програмування набуло свого розвитку з урахуванням достоїнств і недоліків лінійного програмування. Принципово розгалужене програмування відрізняється від лінійного двома особливостями. Автор цього варіанта Н.Краудер, по-перше, пропонував задавати навчальний матеріал не малими «порціями», а логічно завершеними і великими блоками для того, щоб об'єкти навчання могли глибоко і всебічно проаналізувати зміст навчального матеріалу, по-друге, вибирати правильну відповідь під час виконання контрольного завдання з набору відповідей, де є, окрім правильної, ще й неповні та невірні відповіді, які містять системні помилки. Після правильної відповіді, можна переходити до наступного мікроетапу. В іншому разі надається пояснення сутності помилки, і студент отримує завдання працювати з однією з додаткових програм з урахуванням виду помилки або повернутися до вихідного пункту. Отже, розглянута програма веде до навчальної цілі різними шляхами залежно від їх відповідей та помилок. Таким чином досягається значна індивідуалізація навчання. Основним недоліком є вибір правильної відповіді, що може здійснюватись шляхом її відгадування. Розглянуте програмування не дає цілісного і системного уявлення про матеріал, що вивчається.

З метою подолання недоліків лінійного та розгалуженого програмування створено *змішане програмування*, яке є комбінацією двох перших. На сучасному етапі практично використовується змішаний варіант програмування.

Найбільш ефективною є адаптована програма, яка реалізується за допомогою спеціальних навчальних пристроїв або сучасних персональних ЕОМ. У цьому випадку розробляється декілька навчальних програм, які різняться одна від іншої ступенем деталізації навчального матеріалу, характером викладення, кількістю повторень, прикладами. Навчання починається з програми середньої складності. При цьому машині фіксує кількість і характер помилок, на підставі чого по проходженню декількох доз інформація переводить студента до навчання за програмою або підвищеної, або зниженої складності, чи залишає на вивченні цієї програми. Адаптивні навчальні програми, що враховують індивідуальні творчі здатності студента, при використанні ЕОМ забезпечують перехід від методу вибіркового відповідей до методів діалогу з комп'ютером. У цьому випадку можливо реалізувати не лише об'єктивний самоконтроль якості засвоєння навчального матеріалу, ті й отримання консультацій, рекомендацій, пояснень та ін. Адаптивні програми управління отримують широке застосування на підставі методів «штучного» інтелекту, які в теперішній година активно розроблюються, а також при використанні психологічної теорії поетапного формування розумової діяльності.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

В процесі модернізації освіти традиційні дидактичні принципи навчання стали підґрунтям для створення дистанційної форми навчання [1, с. 80].

В останні десятиріччя у світовій освітній системі, з огляду на соціально-економічні потреби й розвиток нових засобів навчання, почала розвиватися дистанційна форма отримання професійної освіти [2 с. 346]

Дистанційне навчання — це сукупність сучасних технологій, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) від тих, хто навчає (викладачів, визначних постатей у певних галузях науки, політиків) до тих, хто навчається (студентів чи слухачів). Застосовується під час підготовки як у ВНЗ, так і в Бізнес-школах. Основними принципами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі, надання студентам можливості самостійної роботи з освоєння досліджуваного матеріалу, а також консультаційний супровід у процесі дослідницької діяльності. Дає змогу навчатися на відстані, за допомогою диспутів експертів із кількох країн, за відсутності викладача. [3].

До електронного навчання відносяться: самостійна робота з електронними матеріалами, з використанням персонального комп'ютера, КПК, мобільного телефона, DVD-програвача, телевізора; отримання консультацій, порад, оцінок у віддаленого (територіально) експерта (викладача), можливість дистанційної взаємодії; створення розмежованої спільноти користувачів (соціальних мереж), які ведуть спільну віртуальну навчальну діяльність; своєчасна цілодобова доставка електронних учбових матеріалів; стандарти і специфікації на електронні учбові матеріали і технології, дистанційні засоби навчання; формування і підвищення інформаційної культури усіх керівників підрозділів групи й оволодіння ними сучасними інформаційними технологіями, підвищення ефективності своєї звичайної діяльності; освоєння і популяризація інноваційних педагогічних технологій, передача їх викладачам; можливість розвивати учбові web-ресурси; можливість у будь-який час і у будь-якому місці отримати сучасні знання, що знаходяться у будь-якій доступній точці світу; доступність вищої освіти особам з особливостями психофізичного розвитку.

До електронного навчання відносяться електронні підручники, освітні послуги і технології.

Сучасні студенти, – в основному, мережне покоління, для якого електронний спосіб отримання інформації (в даному випадку саме учбової) є нормальною складовою життя. В цілому, високі технології в освіті подобаються студентам, - знання, вміння, навички знадобляться при самовдосконаленні і кар'єрному рості. Інформаційні комунікаційні технології стали їх робочим інструментом.

Широкий спектр методів дистанційного навчання дозволяє обирати метод з урахуванням індивідуальних вимог і переваг слухача і ще E-learning не виключає особистого спілкування з викладачем: зручний час та місце для навчання, надійне засвоєння знань, постійний контакт з викладачем, індивідуальний графік навчання, економія часу та коштів [4]

У випадку вивчення англійської мови за допомогою дистанційного навчання слід підготувати кейси. До складу кожного кейсу мають входити не лише граматичні правила і практичні вправи, а й аудіо- та відеоматеріали, презентації та інші

інтерактивні частини такого способу навчання. Під час занять викладач слідкує за вимовою та мовленнєвою активністю студента. Завданням викладача в такому випадку є «провокувати» студента на продовження розмови, і не просто пояснювати, а й давати студентові можливість згадати або припустити можливі варіанти виконання тієї чи іншої вправи.

Та при цьому слід пам'ятати про сутність дистанційного навчання. Дистанційне навчання і формою освіти, поряд з очною та заочною, за якою в освітньому процесі використовуються кращі традиційні та інноваційні засоби і форми навчання, що ґрунтуються на комп'ютерних і телекомунікаційних технологіях. [2, с. 358]

Таким чином, дистанційне навчання – це, за словами Л.В. Хуторського, електронний варіант очного або заочного навчання, що адаптує традиційні форми занять та паперові засоби навчання в телекомунікаційні. Дистанційне навчання покликане вирішувати специфічні завдання стосовно розвитку творчої складової освіти і проблеми, складні для розв'язання у звичайному навчанні [2, с. 359].

Перелік посилань

1. Фесенко Г.И. Дистанционное обучение как фактор гуманизации высшего образования/ Всеукраїнські педагогічні читання «Гуманна педагогіка у вищій школі» НГУ, 18 листопада 2010. – С.80-81
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи/ навчальний посібник. К.: Знання. – 2005. – С. 346 - 359
3. <http://uk.wikipedia.org/wiki/DL>
4. <http://ru.wikipedia.org/wiki/E-learning>

Нестерова О.Ю., ст. викладач,

(Державний ВНЗ «Національний гірничий університет» м. Дніпропетровськ, Україна)

ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Інформаційна культура виступає однією з ключових характеристик сучасної особистості, що обумовлює рівень самореалізації людини. У зв'язку з розвитком інформаційної культури студентів у вищому технічному навчальному закладі при моделюванні цього процесу нами було визначено початковий, діяльнісно-аналітичний, продуктивно-творчий та аналітико-корекційний етапи реалізації моделі розвитку інформаційної культури майбутніх перекладачів.

На початковому етапі з метою діагностики системи цінностей та визначення рівня розвитку інформаційної культури застосовуються відповідно методи бесіди та тестування. З метою обґрунтування цінності різних видів інформації для роботи перекладача і розвитку мотивації майбутніх перекладачів до навчання за обраним фахом використовується пояснювально-ілюстративний метод (пред'явлення студентам-перекладачам сучасних алгоритмів роботи з інформаційними ресурсами, складених на основі досліджень теоретиків перекладу та описаних перекладачами-практиками).

На діяльнісно-аналітичному етапі застосовується проблемний метод як основа для розвитку компетенцій визначення інформаційних потреб та пошуку необхідної інформації. Відбувається робота із навчальним текстом (з оригінальної англomовної монографії з питань, що вивчаються, англomовного підручника, неадаптована стаття з газети чи журналу тощо), яка має на меті знайомство студентів з теоретичними аспектами навчальних тем, специфічною лексикою та термінологією. Аналізуючи запропоновані матеріали за допомогою викладача, кожен студент особисто визначає, яка додаткова інформація потрібна йому для виконання перекладу (словник, довідник, теоретичний матеріал рідною чи іноземною мовою тощо) та складає алгоритм її пошуку, що включає перелік джерел інформації і послідовність роботи з ними. У якості домашнього завдання пропонується знайти інформацію за цим алгоритмом. Після успішного виконання студентами завдань відбувається аналіз та оцінка отриманої інформації, для чого використовуються індуктивний, дедуктивний методи, аналіз та синтез. На основі отриманих знань майбутні перекладачі коригують свої алгоритми пошуку інформації та після дискусії створюють і обґрунтовують спільну схему пошуку інформації. З метою діагностики рівня розвитку компетенцій визначення інформаційних потреб, пошуку, аналізу та оцінки знайденої інформації застосовується метод тестування.

На продуктивно-творчому етапі використовуються методи порівняння та узагальнення з метою розвитку компетенції використання інформації для створення та передавання знань. Студентам пропонується виконати домашнє завдання, яке полягає у підготовці до міні-виступу на наступному занятті за запропонованою темою, що передбачає роботу з відповідною спеціалізованою літературою та словниками. Відбувається актуалізація отриманих знань шляхом відтворення сприйнятого матеріалу в усній формі під час бесіди, дискусії, доповіді на конференції для студентів, що входять до складу навчальної групи. Слід зазначити, що специфіка організації навчання та контролю за виконанням запропонованих завдань на цьому етапі безпосередньо залежить від вихідного рівня теоретичної підготовки тих, хто навчається, рівня володіння іноземною мовою та загальної соціолінгвістичної компетенції студентів. Як ключовий для компетенції розуміння економічних, правових та соціальних аспектів, пов'язаних з використанням інформації, отримання доступу та використання

інформації з дотриманням етичних і правових норм, застосовується метод ілюстрування. Студентам пропонується робота у мікрогрупах, пов'язана зі створенням групових проектів з перекладу за заданою тематикою та стилістичними характеристиками, спільним вирішенням проблемних завдань з редагування готового перекладу тощо.

На аналітико-корекційному етапі застосовується метод дослідження, який передбачає використання набутих або розвинених на попередніх етапах інформаційних компетенцій і має на меті складання програми саморозвитку студента. Також використовуються ігрові методи з метою моделювання діяльності професійного перекладача на заняттях і створення умов для підвищення мотивації майбутніх перекладачів до професійного саморозвитку та узагальнення об'єднання набутих і розвинених інформаційних компетенцій у цілісну систему роботи перекладача з інформацією. Використання дискусій та круглих столів є основою розвитку системи інформаційних цінностей майбутніх перекладачів.

Таким чином, етапи розвитку інформаційної культури майбутніх перекладачів включають і аудиторну, і самостійну роботу. Слід зазначити, що самостійна робота майбутніх перекладачів є важливою передумовою подальшого розвитку компонентів інформаційної культури як фактора професійно-творчого розвитку особистості.

Омельченко Т., ст.гр. ФЛ-10-1, Нестерова О.Ю., ст. викладач

(Державний ВНЗ "Національний гірничий університет", м.Дніпропетровськ, Україна)

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРОБЛЕМИ ГУМАНІТАРИЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

У контексті всесвітніх трансформаційних процесів та глобалізації виникає потреба переосмислення світоглядних та освітніх орієнтирів. Однією з найяскравіших тенденцій сучасної освіти є спрямування на гуманітаризацію. Проте сучасна гуманітарна освіта справляє суперечливе враження. На тлі великої різноманітності напрямків і форм гуманітарної освіти, а також типів освітніх гуманітарних установ, спостерігається бідність власне педагогічних ідей. Можна навіть стверджувати, що в даний час відсутнє задовольняюче педагогічне співтовариство і методологічним вимогам концепція (концепції) гуманітарної освіти, що негативно позначається на програмах та практиці гуманітарної освіти на всіх її рівнях. Хоча про гуманітарну освіту написано і сказано чимало, в методологічному відношенні більшість з цих роздумів не витримує серйозної критики. Незрозуміло насамперед, що собою представляє "сфера гуманітарного" (гуманітарний підхід, культура, мислення), в чому її специфіка, як вона співвідноситься з іншими сферами людської діяльності або практикою.

Безсумнівно, що проблеми гуманітарної освіти тісно пов'язані з загально-педагогічними проблемами. Ідея освіти, сформована в XIX ст., включала уявлення про освіту як систему підготовки людини в школі, орієнтовану на природу (ідеї "природообразності" освіти і "психічного розвитку"), спеціальні цілі (формування людини знатної, розумної, релігійної, підготовленої до зрілості), спеціальні змісти (навчальні знання та предмети). При цьому школа трактувалася як організація, що трохи нагадує державну установу (ідеї дисципліни і шкільної організації). Реалізація ідеї освіти в організаційному та інших аспектах (створення єдиних програм, підручників, методичного забезпечення, фінансова підтримка тощо) призводить до формування соціального інституту освіти. Її функціонування і розвиток підтримується системою норм, органами управління, системою відтворення функціональних ролей (підготовка та перепідготовка кадрів), засобами комунікації (педагогічні журнали, газети, симпозиуми, семінари тощо).

У передових в культурному відношенні країнах (Німеччина, Росія, Англія, Франція, США) соціальний інститут освіти складається вже в другій половині XIX в. У рамках цього інституту ідея освіти не тільки була повністю реалізована, але і отримала свій подальший розвиток. Зокрема, педагогіка все більше починала орієнтуватися не на філософію, як на перших етапах, а на психологію, звідки педагоги розраховували взяти наукові знання про людину, її розвиток в навчанні, про особливості засвоєння учнями навчального матеріалу. Проте у XX ст. з'явилися й набули поширення багато суперечливих освітніх концепцій, які значною мірою перебували під ідеологічним впливом окремих держав.

Незважаючи на вагомі здобутки гуманітарна освіта в Україні перебуває у стадії становлення, тому актуальними залишаються наукові пошуки, пов'язані з розробленням принципів, ефективних форм та методів побудови системи освіти на гуманітарних засадах.

Оверковська В.С., ст.гр. ФЛ-10-1, Нестерова О.Ю., ст. викладач

(Державний ВНЗ "Національний гірничий університет", м.Дніпропетровськ, Україна)

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНО МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Одним з проблемних напрямків у лінгвістиці є гендерні дослідження. У кроскультурних, етно- і лінгвокультурологічних рамках, можна найбільш чітко визначити специфіку відображення гендеру в тій чи іншій картині світу, а також дослідити формування гендерної картини світу, гендерної мовної картини світу і етнокультурної гендерної мовної картини світу. Найяскравішим прикладом для розкриття даної теми є англійська мова, яка й досі проголошується сексистською.

В даному дослідженні визначаються основні поняття гендерної лінгвістики, розвиток та дослідження зроблені в гендерній лінгвістиці, класифікація гендерно маркованої лексики, та визначення проблематики номінації особи в сучасному мовознавстві.

На розвиток гендерної лінгвістики значно вплинули феміністки. В 70-ті роки, коли англійська мова була оголошена сексистською, ввели фактор відмінності статей у традиційний соціальний та повернули жіночі імена соціальному знанню. Також для уникнення труднощів при перекладі ввели нейтральну мову. Характеризують гендерно марковані одиниці на прикладі таких категорій лексики як: особисті займенники, слова, співвідносні з чоловіками та жінками в силу своєї внутрішньої форми, слова та словосполучення, які мають у своєму складі одиниці з «гендерним компонентом», вказуючи на стать референта; та слова, пов'язані з концептами «чоловік» та «жінка». Браження непомітності жінок виникає через значну чисельну перевагу ілюстративного контексту, що відноситься до чоловічих референтів, а також внаслідок вживання generic "he" і generic "man", що означає «human being». Найбільш яскраво в ілюстрованих контекстах проявляється стереотипізація жіночих і чоловічих образів. Загалом, вживають, більше позитивних коннотацій щодо чоловіків. Таким чином, ми дійшли висновку, що гендерно маркована лексика віддзеркалює патріархатні стереотипні уявлення про соціальні ролі, властивості та поведінкові характеристики жінок і чоловіків, притаманні англійській мові етнокультурному соціуму.

Позитивним результатом феміністської мовної реформи є відмова від таких сексистських форм мовлення як звертання з урахуванням шлюбного стану, вживання гендерно-специфічних суфіксів –ette, -ess, -ene.

Патріархатні стереотипи проявляють себе також у використанні ідентифікуючих номінацій чоловічого роду однини і множини для вказівки на референтів жіночої статі. Така мовна практика, що виключає жінку зі сфери референції, закріплюючи домінування чоловіка у суспільстві, вважається яскравим проявом мовного сексизму.

Завдяки фреймовому "вбудовуванню" у когнітивні структури, соціокультурне значення гендерно маркованої одиниці мови постає не як проста репрезентація референтів чоловічої та жіночої статі, а саме як соціокультурно детерміноване уявлення про чоловіка і жінку, їхні типові та бажані якості, моделі поведінки, соціальні

ролі, що залучає весь спектр стереотипних асоціацій, які визначають соціокультурний зміст маскулінності та фемінінності у певній лінгвокультурі.

Існує багато класифікацій гендерно маркованих одиниць в сучасній англійській мові. Беручи до уваги їх багатоаспектність, важко здійснити їх чітку та однозначну класифікацію. Однак можна виділити основні типи гендерно маркованої лексики в англійській мові: за ознакою статі; формою репрезентації; рівнем мови, до якого належить засіб, та до якої частини мови належить засіб вираження. У ході дослідження було виявлено, що англійська мова не є гендерно асиметричною, тобто є не тільки антропоцентрична (орієнтована на людину), але й андроцентрична (орієнтована на чоловіка). В силу вище зазначеного, виникла потреба до дотримання політкоректності та нейтральної лексики, щоб уникнути розбіжностей в різних мовних картинах світу.

Перелік посилань:

1. Бледнова О. Г. Понятие гендерного аспекта и его выражение на уровнях языковой системы / О. Г. Бледнова // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2008. – № 10 (149). – С. 16–22.
2. Гришак С. Н. Сексизм як прояв гендерних асиметрій у сучасній англійській мові / С. Н. Гришак // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2009. – № 8 (171). – С. 19–26.
3. Дмитрієва М. Гендерні ролі та їх відображення в мовній картині світу/ М. Дмитрієва / Матеріали київського міського семінару із гендерної лінгвістики 26 квітня 2006. – С.1–2.
4. Кирилина А.В. Гендерные аспекты массовой коммуникации // Гендер как интрига познания. – М.: Рудомино, 2000. – С.47-80.
5. Полюжин М.М. Функціональний і когнітивний аспекти англійського словотворення / М.М. Полюжин – Ужгород: Закарпаття, 1999. – 240 с.

Пазиніч Ю.М., к.політ.н. доц., Кіріченко Я.Ф., студентка гр. ПВШмв-13 вечірньої форми

(Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна)

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

В умовах ринкових відносин і жорсткої конкуренції на ринку праці особливого значення набувають знання, навички та досвід фахівців, які мають постійно вдосконалювати свій професійний рівень, в тому числі вільно володіти сучасними інформаційними технологіями, що в свою чергу значно розширює їх можливості самореалізації. Враховуючи те, що серед тих, хто потребує отримувати освітні послуги, є достатній відсоток людей працюючих, які не мають часу й можливості приїжджати кожного дня на заняття до навчального закладу, вони обирають вечірню, екстернатну або заочну форму навчання. При оптимальному використанні часу на засвоєння нових знань все більш актуалізується необхідність забезпечення дистанційного доступу до освітнього контенту.

Дистанційне навчання визначають як «технологію отримання знань за допомогою телекомунікаційних засобів, коли взаємодія того, кого навчають і викладача проходить на відстані». Тому не треба долати відстань у сотні кілометрів для зустрічі з професором, що підтверджує не тільки зручність, а й економічну рентабельність.

Дистанційні курси характеризують:

- гнучкість – можливість викладення матеріалу курсу з урахуванням підготовки, здібностей студентів. Це досягається створенням альтернативних сайтів для одержання більш детальної або додаткової інформації з незрозумілих тем, а також низки питань – підказок тощо;

- зручність – можливість навчання у зручний час, у певному місці, здобуття освіти без відриву від основної роботи, відсутність обмежень у часі для засвоєння матеріалу;

- модульність – розбиття матеріалу на окремі функціонально завершені теми, які вивчаються у міру засвоєння і відповідають здібностям окремого студента або групи загалом;

- економічна ефективність – метод навчання дешевший, ніж традиційні, завдяки ефективному використанню навчальних приміщень, полегшеному коригуванню електронних навчальних матеріалів та мультидоступу до них;

- можливість одночасного використання великого обсягу навчальної інформації будь-якою кількістю студентів.

У дистанційному навчанні змінюється роль і вимоги до викладачів. Вони більше виконують роль тьютора, тобто наставника, а не лектора. Лекції же складають лише невелику частку, процес навчання орієнтує студентів на творчий пошук інформації, вміння самостійно набувати необхідні знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань з використанням сучасних технологій.

Отже, викладачі дистанційних курсів повинні мати універсальну підготовку – володіти сучасними педагогічними та інформаційними технологіями, бути психологічно готовим до роботи зі студентами у новому навчально-пізнавальному середовищі. Використовуючи такі засоби дистанційного навчання, як дискусійні форуми, електронні обговорення засвоєного матеріалу, списки розсилання, створюється нове навчальне середовище, в якому студенти почувають себе невід'ємною частиною колективу, що посилює мотивацію до навчання. В країнах Західної Європи та в США ця форма з'явилася вже досить давно і має велику популярність серед студентів через її економічні показники і навчальну ефективність. Дистанційну форму навчання ще називають «освітою на протязі всього життя» через те, що серед тих, хто навчається, досить чисельною є частка тих, хто вже має вищу освіту, проте через необхідність підвищення кваліфікації або розширення сфери діяльності у багатьох виникає потреба швидко і якісно засвоїти нові знання і набути навички роботи. Саме тоді оптимальною формою може стати дистанційне навчання.

ПРОБЛЕМЫ ОБУЧЕНИЯ ПЕРЕВОДЧИКОВ В НЕЯЗЫКОВЫХ ВУЗАХ

Современное общество требует новых подходов к подготовке специалистов в различных сферах деятельности. Выпускник современного вуза должен обладать не только хорошими знаниями в своей области, быть мобильным, активным, но и обязательно владеть иностранным языком, причем не на социальном, а именно на профессиональном уровне. Изучение иностранных языков и подготовка специалистов в этой сфере остается актуальной проблемой для Украины, в особенности в условиях ее активного участия в международной деятельности.

В настоящее время акцент делается не на владение языком, а специализацию, знание терминологии, в связи с чем и возрастает популярность и спрос на научно-технических переводчиков, а сама подготовка специалистов в области перевода становится более тщательной и специализированной. Это приводит к определенным сложностям, требующим немедленного решения. Перевод сложен как вид деятельности сам по себе. Более того, на практике обучающийся должен преодолевать ряд препятствий, которые ещё больше усложняют процесс перевода. Можно отметить следующие наиболее типичные проблемы при переводе:

- незнание лексики терминологического характера;
- неумение распознать грамматические конструкции;
- отсутствие навыков работы со словарем;
- несформированность учебных умений, необходимых в процессе перевода (например, отсутствие системы заучивания лексики, введение ее в активный словарный запас и т.д.)

К одной из основных проблем можно отнести также подбор значения слова, адекватного контексту переводимого текста.

Данные проблемы в определенной степени вызывают сложность реализации такого обучения в неязыковых вузах. С другой стороны, преподаватели, ведущие занятия по иностранному языку, получили лингвистическое и педагогическое образование и не всегда владеют специфической профессиональной лексикой, часто не имеют представления о коммуникативных потребностях, присущих данной профессии. Из-за отсутствия опыта и специальных знаний преподаватели сталкиваются с рядом трудностей: психологических, лингвистических, методических и т.д.

Национальный горный университет со своей стороны постоянно ведет поиск возможных путей решения данной проблемы и создания условий обучения, позволяющих уделить внимание изучению терминологии в сфере электротехники и электроэнергетики, горной промышленности, механики. Так, одной из особенностей подготовки переводчиков является введение в учебную программу курсов (как нормативных, так и по выбору студентов) по техническим дисциплинам в виде лекций и практических занятий, общего плана и со спецификой перевода в определенной сфере. Это способствует лучшему пониманию будущей сферы деятельности и более эффективному овладению языком научно-технической литературы, которую отличает наличие большого количества терминов, сокращений, а также особенностей перевода грамматических конструкций.

Профессионально-ориентированное общение может происходить в официальной и неофициальной обстановке, в виде бесед с иностранными коллегами, выступлений на совещаниях, конференциях, коллективных обсуждениях, написаниях деловых писем и e-mail. Альтернативным вариантом может стать практика обмена студентами.

Преимуществом подобной программы станет вовлечение студентов-переводчиков в активный процесс прохождения практики на промышленном предприятии с последующим созданием англо-украинского словаря (тезауруса) в рамках данной тематики. Существующие словари не всегда включают в себя последние нововведения и неологизмы, поскольку мы наблюдаем интенсивное, порой стремительное развитие в научно-технических сферах как зарубежных, так и отечественных. Это, в свою очередь, приводит к появлению новых наименований, терминов, или к расширению значений уже имеющихся слов, что не всегда находит отражения в словарях, включая электронные версии. Такой недостаток информации влечет за собой недостаточность в пояснении терминов-синонимов (многозначных терминов). Практика с последующим созданием словаря способствовала бы обновлению и обогащению лексической базы будущих научно-технических переводчиков, получающих образование в НГУ; дала бы возможность учесть технический опыт носителей языка (международных производственных, технических сфер) при переводе технических наименований и текстов; позволила бы избежать буквализма или неадекватного выбора соответствий при переводе технической литературы, в случае многозначности терминов и понятий.

Таким образом, переводчик-профессионал должен владеть определенным багажом знаний, умений, навыков, а также личностных качеств, приобретение которых сопряжено с затратой огромных усилий учебного, воспитательного и профессионально-тренировочного характера. А современный ВУЗ должен и может стать гарантией эффективной подготовки будущих специалистов и их дальнейшего профессионального развития.

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ СУЧАСНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Хмельницька область сьогодні – це регіон зі значним промисловим та науковим потенціалом, розвинутим аграрним сектором, широкими можливостями для розвитку як внутрішніх міжрегіональних, так і зовнішніх міждержавних зв'язків. Багатий ресурсно-сировинний потенціал, велика частка сучасних галузей в економіці регіону, зростання спектру фінансово-банківських, страхових, інформаційно-консультаційних послуг, розвинута транспортна інфраструктура, наявність кваліфікованого персоналу – все це та інше створюють необхідні умови для вкладення інвестицій в економіку області.

Надзвичайно привабливим для інвестування є нині агропромисловий комплекс області. Основу інвестиційної привабливості АПК складають родючі землі, трудові ресурси, значні потужності харчової і переробної галузі, вигідне для експорту продукції розташування регіону.

Великі перспективи краю пов'язані також зі значними мінерально-сировинними та багатими рекреаційно-туристичними ресурсами. Широко відомі родовища мінеральних лікувальних вод.

Історико-культурні надбання, географічні та кліматичні умови забезпечують чудові умови для розвитку туризму. Туристичний потенціал краю визначається насамперед культурно-історичною спадщиною, яка є багато в чому унікальною. Туристично-рекреаційні ресурси області складають понад 270 територій та об'єктів природно-заповідного фонду, в тому числі й державного значення.

Визначальними особливостями області є:

потужний енергетичний комплекс: діє Хмельницька АЕС (номінальна потужність двох діючих енергоблоків – 2012 Мвт); передбачається спорудження й введення в експлуатацію третього та четвертого енергоблоків;

значний виробничий потенціал: виробничу діяльність у промисловості здійснюють понад 1300 підприємств; у сільському господарстві – 505 сільськогосподарських підприємств та 1356 фермерських господарств; діє 6387 малих підприємств;

багатопрофільне сільське господарство (рослинництво, тваринництво, птахівництво, вівчарство, бджільництво, рибальство) та конкурентоспроможна харчова і переробна промисловість;

значні природні ресурси та корисні копалини (водні та земельні ресурси, лісовий фонд, понад 300 родовищ та проявів корисних копалин, 9 родовищ мінеральних лікувальних вод);

сприятливий інвестиційний клімат: іноземні інвестори у 2011-2012 роках вклали в економіку області понад 90 млн дол.США;

розвинена туристично-рекреаційна та курортна інфраструктура, яка має величезний потенціал для розбудови та розвитку: функціонують Державний курорт “Сатанів” та курорт місцевого значення “Маків”, готелі, санаторії, бази відпочинку, оздоровчі табори для дітей та юнацтва, кемпінги, мотелі тощо;

значний науковий та освітній потенціал: 20 вищих навчальних закладів всіх рівнів акредитації та форм власності; науково-інноваційною діяльністю займаються наукові та науково-педагогічні працівники всіх ВУЗів; підготовку робітничих кадрів забезпечують 34 державних професійно-технічних навчальних заклади.

Економіка Хмельницької області має індустріально-аграрний характер (рис.2.1). Пріоритетні галузі – сільське господарство, харчова промисловість, електроенергетика, машинобудування та промисловість будівельних матеріалів. Промислове виробництво

в основному зосереджено у містах: Хмельницький, Кам'янець-Подільський, Шепетівка, Славута, Нетішин.

Області належать провідні місця у загальнодержавному виробництві масла вершкового, цукру-піску, макаронних виробів, чоловічих костюмів, взуття, цементу, руберойду, котлів центрального опалення, газових лічильників, електроенергії тощо.

Хмельниччина створює майже 2 % валового регіонального продукту України.

Галузева структура економіки Хмельницької області: промисловість 27,5 %, сільське господарство 17 %, оптова і роздрібна торгівля 11,2 %, транспорт і зв'язок 9,1 %, освіта 8,3 %, охорона здоров'я 4,2 %, будівництво 4,7 % інші галузі 18%.

В аграрному секторі країни Хмельниччині належить вагоме місце. Основу агропромислового комплексу області складають 505 сільськогосподарських підприємств, понад 1356 селянських фермерських господарств, 656 - підприємства харчової та переробної промисловості, з них понад 60 є провідними, як в області, так і в Україні, 1 інститут агропромислового виробництва, аграрний університет, 1 коледж та 2 сільськогосподарських технікуми, 13 аграрних професійних ліцеїв.

Валовий регіональний продукт, як основний показник, що характеризує рівень розвитку області, впродовж 2011-2012 рр. мав стійку тенденцію до зростання, щоправда, темпи його зростання поступово уповільнювалися (табл 2.1). Якщо у 2011р. темп зростання ВРП було зафіксовано на рівні 112,7%, то у 2012 р. він становив 104,0%.

Іноземний досвід показує, що ефективність регіональної політики в країнах з ринковою економікою залежить від чіткого управління соціально-економічним розвитком на всіх рівнях: держави, галузей, територіальних та інших інституційних одиниць. Одним з найважливіших показників розвитку регіону є чисельність населення із доходами, нижчими за прожитковий мінімум.

Чисельність населення із середнім загальним доходом в місяць, нижчим за прожитковий мінімум у 2005 році становила 1202,2 тис. осіб, а саме 83,8% від загальної чисельності населення. Не дивлячись на ріст прожиткового мінімуму, до 2007 року цей показник зріс до 88,9%, тобто до 1254,9 тис. осіб. Починаючи з 2008 року кількість осіб з доходами, нижчими за прожитковий мінімум, почала скорочуватися і склала 1086,3 тис. осіб (78,2%). До 2013 року цей показник порівняно із 2008 роком скоротився на 60,9% (1087,7 тис. осіб) і становив 114,5 тис. осіб, що може свідчити про збільшення кількості робочих місць та покращення рівня життя населення області.

Перелік посилань

1. Програма розвитку агропромислового комплексу Хмельницької області на 2010-2011 роки. Затверджено Рішенням п'ятої сесії обласної ради від 20 грудня 2012 року №12-5/2012.

2. Романюк С. А. Політика регіонального розвитку в Україні: сучасний стан і нові можливості: Регіональні дослідження: Моногр. – К.: Вид-во УАДУ, 2010. – С.3.

3. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року. Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України № 1001 від 21 липня 2012 р.

4. Миронова Т. Л., Добровольська О.П., Процай А.Ф. Управління розвитком регіону: Навчальний посібник для студ. вищих навчальних закладів. – К.: Центр навчальної літератури, 2012. – 327 с.

Раціна Т.В., методист першої категорії МІБО

(Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ОСВІТНЬОГО КОНТЕНТУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВЕЧІРНЬОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Підвищення мобільності ринку праці, наявність значної кількості короткотермінових проектів з концентрацією значної кількості фахівців для виконання певного об'єму робіт, сезонні роботи при подальшому збільшенні жорсткості економічних обмежень зумовлюють попит на отримання освітніх послуг за вечірньою формою. Підвищенню мобільності також не в останню чергу сприяє бурхливий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, які певною мірою зменшують географічні обмеження при виконанні робіт з одного боку, й формують нові об'єкти діяльності з іншого. Інформаційно-комунікаційні технології, за умови їх впровадження з метою забезпечення дистанційного доступу до освітнього та наукового контенту вищого навчального закладу, розглядаючи їх як складову процесів управління підготовкою кадрів, забезпечують відповідний рівень адаптації як майбутніх фахівців так й навчального закладу як організаційної структури, що надає певний перелік освітніх послуг до сучасних ринкових умов.

Як зазвичай, отримувачами освітніх послуг за вечірньою формою є особи, які вже мають попередню базову вищу освіту. Надання інформації цій категорії студентів містить певні відмінності у вимогах до формування інформаційного забезпечення навчального процесу. Портал забезпечує користувачам доступ до інтегрованих даних, додатків і комунікативних можливостей через Web-браузер, інтегруючи в собі (і через себе) існуючі програми і системи, необхідні для навчальних, науково-виробничих та адміністративних процесів. Завданням порталу є обслуговування запитів різних категорій користувачів до електронних інформаційних ресурсів, забезпечення користувачів можливостями комунікацій у режимі on-Line, засобами для публікації інформації, її пошуку і зберігання. Інформаційно-функціональна структура порталу включає такі розділи: організаційно-довідкова база даних університету і його підрозділів; Інтернет-ресурси – анотований каталог, який вміщує метаопис і посилання на ресурси, що розташовані на інших порталах і сайтах; електронна бібліотека – електронний каталог і тексти наукових, навчальних, навчально-методичних, аналітичних і довідкових матеріалів; новини – стрічка новин, що постійно оновлюється і включає офіційні новини, анонси, конференції, новини порталу, об'яви тощо [1].

Жорстке обмеження часу на отримання освітніх послуг формує критичне відношення до ступеню корисності навчального контенту. Наявність певних елементів академічного, узагальненого підходу до викладання змісту дисциплін викликає у студентів спробу спроектувати інформацію, що отримується ними на конкретні випадки та ситуації, що їм відомі під час їх професійної діяльності. Наявність ступеневої вищої освіти - бакалавр, спеціаліст (магістр), природні відмінності у вимогах до кваліфікаційних ознак кожного освітньо - кваліфікаційного рівня, різний термін часу навчання є чинником, який з урахуванням характеристик ринку праці, зумовлює необхідність високого ступеню конкретизації прикладної складової знань, що отримуються. Водночас, за умови відсутності навичок у теоретичних узагальненнях, фахівець у випадку зміни акцентів власної фахової діяльності буде не в змозі відповідати ситуації, що змінилася.

Таким чином, для студентів вечірньої форми навчання, які отримують освітні послуги за освітньо - кваліфікаційним рівнем «бакалавр» під час організації

дистанційного доступу до освітнього контенту вищого навчального закладу потрібно при одночасному обов'язковому збереженні класичного академічного підходу до викладання дисциплін, насичувати матеріал значною кількістю прикладів та завдань, розв'язуючи які студент формує уяву про прикладну складову знань.

Перелік посилань

1. Кузнецов Г.В. Портальне рішення дистанційного доступу до освітньо - наукового контенту вищого навчального закладу [Текст] / Г.В. Кузнецов, О.О. Азюковський // Праці Міжнародної наукової конференції «Традиції та інновації в науці та освіті XXI століття» (Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського) – Одеса, 2010 р.

2. Kyznetsov G. Pridneprovsk Regional Higher Educational Information Systems and Networks [Text] / G. Kyznetsov, O. Azukovskiy, T. Kalugna, // Proceeding “Forum on Higher Education”. Congress of the Black Sea Universities Network. April 2-5 2008. – Kyiv, 2008. – 132 p. P – 96-97.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА ОСНОВІ ПЕРШОЇ

Вибір німецької мови для вивчення в якості другої іноземної мови (далі ІМ 2) не випадковий і пояснюється інтенсифікацією співпраці між Україною і Німеччиною в комерційному і професійному житті, збільшенням особистої мобільності, розширенням контактів з німецькою культурою, можливістю обмінюватися учнями і учителями. Як показує практика, троє з чотирьох, що вивчають німецьку мову як ІМ 2, вивчали англійську мову в якості першої іноземної мови і можуть використати отриманий досвід, знання, уміння і навички, які можуть бути перенесені в другу іноземну мову і значно полегшити його вивчення.

При навчанні німецькій мові як ІМ2 після англійського необхідно спиратися на загальні принципи, що діють при навчанні будь-якій іноземній мові. Попри те, що у цих принципів багато спільного, вони мають все ж деяку модифікацію стосовно ІМ2, враховуючи специфічність умов навчання наприклад, наявність трьох мов (рідна мова, ІМ1 і ІМ2), що контактують в процесі навчання, великого досвіду у вивченні нерідної мови тощо. Найбільш істотними принципами є наступні:

1. Як і при навчанні будь-якій іноземній мові, комунікативні цілі зумовлюють загальний методичний підхід до навчання. Але оскільки учні вже мають досвід вивчення ІМ1, оволодіння ІМ2 здійснюється ними свідоміше, вони можуть порівнювати як певні мовні явища ІМ1 і ІМ2, так і організацію процесу навчання.

2. Увесь навчальний процес має бути орієнтований на особу учня, на його розвиток, самостійність, на облік його можливостей, потреб, інтересів. При навчанні ІМ2 для цього є ще більше передумов, ніж при навчанні ІМ1, завдяки наявності досвіду вивчення іноземної мови, пізнішому початку навчання і, тим самим, більше усвідомленого підходу до вивчення мови. Таким чином, можна враховувати індивідуальні особливості студента і диференціювати навчання, враховуючи рівень вивчення ІМ1. Для одних студентів треба створювати умови для більш швидкого просування, іншим давати можливість для повторення і тренування.

3. Увесь навчальний процес повинен мати соціокультурну спрямованість, але і тут є специфіка: раннє використання автентичних матеріалів (вже з першого уроку даються автентичні тексти і опора на взаємовплив трьох національних культур).

4. Робота по оволодінню конкретними мовними засобами повинна переходити в мовні дії, спрямовані на рішення певних комунікативних завдань, які вказані в таблицях, поміщених на початку кожної глави підручника і забезпечувати мовну взаємодію (інтерактивність) студентів.

Одним із засобів посилення мовної взаємодії і створення для цього реальних або уявних умов являється використання проектної методики і ролевих ігор. Навчання носить діяльний характер.

5. Усі чотири основні види мовної діяльності : аудіювання, говоріння, читання, писання - повинні розвиватися у взаємозв'язку один з одним. Специфічним для навчання ІМ2 є те, що навчання читанню із самого початку здійснюється на автентичних текстах і має велику питому вагу, оскільки студенти, які володіють латинським шрифтом, швидше опановують правила читання, хоча тут є небезпека виникнення інтерференції з німецькою мовою. Вони володіють прийомами роботи з іншомовним текстом, ширше спираються на мовну здогадку.

6. Порівняльний (контрастивний) підхід при навчанні ІМ2 також дуже важливий. У студентів є можливість виявляти відмінності між мовами і шукати схожість в них. При вивченні ІМ2 велику допомогу надає опора на рідну мову і ІМ1, особливо на

англійську мову, оскільки німецька і англійська мови відносяться до однієї групи мов - германської і мають багато спільного.

7. Дуже важливі принципи економії і інтенсифікації навчання ІМ2. Процес оволодіння ІМ2 може бути значно інтенсифікований, якщо учні мають високий рівень оволодіння англійською мовою.

Перелік посилань:

1. *Бим И.Л.* Концепция обучения второму иностранному языку (немецкому на базе английского). [Текст]: Навч. Посібник// *И.Л. Бим* – Тверь, Титул, 2001.

2. *Бим И.Л.* Концепция обучения второму иностранному языку (немецкому на базе английского). [Текст]: Навч. Посібник// *И.Л. Бим* – М., 1997.

ПРО ПИТАННЯ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

В рамках реалізації програм реформування української освіти залишається доволі актуальним питання поліпшення якості викладання іноземних мов у системі вищої технічної освіти. На базі Національної металургійної академії України було відібрано декілька груп студентів для дослідження, серед яких були не тільки громадяни України, а й представники країн, які умовно можна розподілити на наступні групи:

- 1) країни центральної Африки: Ангола, Кенія, Конго, Нігерія;
- 2) країни, що входили до складу Радянського Союзу: Азербайджан, Вірменія, Узбекистан, Туркменістан;
- 3) країни Близького Сходу: Алжир, Єгипет, Іран, Йорданія, Марокко, Туніс;
- 4) Китайська Народна Республіка.

Досліджувані мали різний рівень володіння іноземною (англійською) мовою, який оцінювався за результатами попереднього тестування.

Викладачами були розроблені анкети для визначення ставлення студентів до іноземних мов взагалі та їх очікування щодо цієї дисципліни.

В результаті аналізу відповідей студентів (n=133) була виявлена їх загальна налаштованість на вивчення іноземної мови. Зокрема, 90% опитуваних висловили побажання покращити свій рівень володіння іноземною мовою, 9% не визначилися зі своєю позицією і лише один студент не підтримав дану ідею.

Серед цікавих отриманих даних хотілося б зупинитись на наступних. В ході опитування студентам пропонувалось самостійно оцінити свій рівень володіння іноземною мовою. Невідповідність при зіставленні показників опитувальника та результатів граматичного тесту, що може сигналізувати про нещирість або неадекватність самооцінки учасників дослідження, в певному сенсі розчаровує та спонукає на роздуми щодо організації процесу викладання іноземної мови.

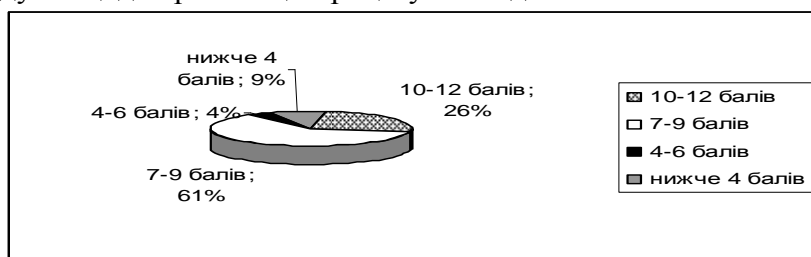

Рис.1(а) Відсотковий розподіл оцінок за власним визначенням студентами-іноземцями свого рівня володіння іноземною мовою

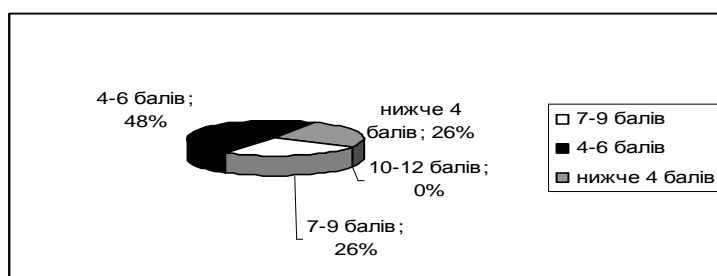

Рис.1 (б) Відсотковий розподіл оцінок за результатами граматичного тесту

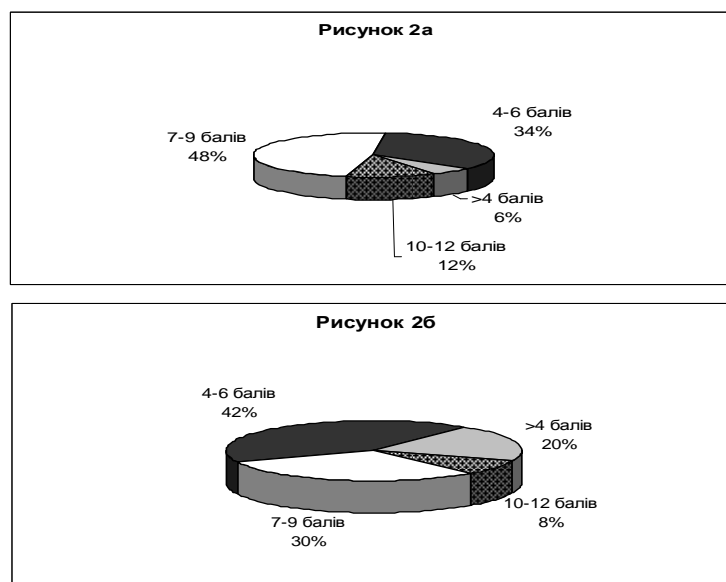

Рис.2 Відсотковий розподіл оцінок (а) за власним визначенням студентами-українцями свого рівня володіння іноземною мовою; (б) за результатами граматичного тесту

Аналіз підсумкових оцінок, виставлених викладачами, показав, що останні теж схильні завищувати бали студентам, і це може впливати на формування помилкових уявлень у юнаків щодо рівня своїх знань та неадекватну самооцінку.

На наступному етапі дослідження студентів просили визначити наскільки успішність спілкування іноземною мовою може залежати від схожості цієї мови з рідною або самостійного виконання додаткових домашніх завдань. До переліку так званих «факторів впливу» також були включені «кваліфікованість викладачів», «ставлення до мов взагалі», «система оцінювання знань вчителем» тощо. На основі оцінки в процентному співвідношенні даної низки категорій визначалось, наскільки відповідальність щодо успішного спілкування іноземною мовою та отримання доброї підсумкової оцінки з даної дисципліни береться на себе чи перекладається на іншого. Таким чином, визначався переважний відсоток впливу зовнішніх або внутрішніх чинників.

Як показують данні дослідження, ефективність занять певним чином залежить від особливостей домінування того чи іншого фактору. В разі якщо студент схильний перекидати обов'язки на зовнішні фактори, показники успішності такого навчання є нижчими, а ніж навпаки. На жаль, результати опитування показують, що для сучасного студента є доволі притаманним зосередженість на зовнішніх факторах, проявляючись тим самим в їх пасивній позиції в ході навчання, що дає їм підстави для уникнення серйозної відповідальності.

Доволі актуальним є спонування студентів до руху, коли навчання стає результатом активного розумового пошуку студентів, що не обмежується лише роботою під час занять. Діяльнісний підхід, що знайшов відображення в роботах з психології та методики навчання іноземних мов, являє собою своєрідну філософію освіти, методологічний базис, на якому будуються різні системи розвиваючого навчання та освіти зі своїми конкретними технологіями, прийомами та теоретичними особливостями. Коли мова йде про отримання освіти (на будь якому її рівні), ми не можемо казати лише про накопичення учнями знань, вмінь та навиків у рамках певної дисципліни. Важливо пам'ятати, що першочерговим є становлення особистості, її «самотворення» в процесі діяльності в предметному світі, причому діяльності не індивідуальній, а сумісній, колективній.

Ann Skripnik

(National Mining University, Dnipropetrovsk, Ukraine)

Scientific supervisor: O.M. Cherkashchenko, Senior Lecturer of the Translation Department

THE PECULIARITIES OF MODALITY IN AN ENGLISH JURIDICAL TEXT AND ITS TRANSLATION

The problem of modality is one of the most complicated and many-sided issues of the modern linguistics a lot of aspects which have not been accurately and explicitly defined yet. Under conditions of international relation reinforcement as well as the integration and adaptation of the Ukrainian legislation to the European one, translation of legal documents is becoming an urgent demand which advances the study of the legal discourse and the problems of its translation.

Modality is an important structural and substantial component of the legal discourse and is connected with such constituents of the communicative process as the objective reality, a statement and its author. This is essential for a translator's work as translation itself is an act of the communicative process. Modality is of great importance for the legal discourse because it contributes to the implementation of the main pragmatic function of the legal text to influence the addressee's consciousness and behaviour. The modality in the juridical text can be expressed by a great number of both grammatical and lexical means including judicial terms with the meaning of statement, confidence, authenticity; some of them do not have equivalents in Ukrainian and should be paid particular attention.

All these require unflinching translators to work hard to enrich their professional vocabulary both in the source and target languages as well as to practice techniques to overcome the difficulties which occur during the translation.

Вишньова В.П., методист, магістр «Педагогіки вищої школи»

(Державний ВНЗ "Національний гірничий університет", м. Дніпропетровськ, Україна)

ДО ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Необхідність постійного оволодіння новими знаннями та навиками впродовж усього життя в наш час стає потребою кожної людини, вона насамперед безпосередньо пов'язана із стрімким технологічним розвитком людства. Тому методичну роботу в професійно-технічних навчальних закладах необхідно розглядати, як один з важливих шляхів підвищення педагогічної майстерності і професійної компетентності інженерно-педагогічних працівників.

Цілеспрямовано здійснювана методична робота, є обов'язковим компонентом педагогічної праці кожного викладача, майстра виробничого навчання та вихователя, а також є тією рушійною силою, яка потребує постійного оновлення знань педагогів, спонукає їх до самоосвіти і самовдосконалення [1].

Рівень методичної майстерності педагогічних працівників безпосередньо впливає на якість навчально - виховної роботи. Чим вище методична підготовка уроку, тим ефективніше навчальний процес. Удосконалення методичної підготовки здійснюється, головним чином, у системі навчально-методичної роботи в масштабі ПТНЗ і самостійно [2]. Ще відомий педагог В.Сухомлинський говорив, що «удосконалення методичної майстерності –це передусім самоосвіта, особисті ваші зусилля спрямовані на підвищення власної культури праці і в першу чергу культури мислення».

Методична робота в ПТНЗ повинна здійснюватись на підставі Закону України «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», наказу МОН України від 12.12.2000 № 582 «Про удосконалення методичної роботи в системі професійно-технічної освіти».

Підвищення рівня методичної підготовки досягається участю в роботі методичних нарад колективу, викладачів, засідань з навчально-методичних питань, методичних нарад і науково-методичних конференцій, методичних зборів, показових, відкритих і пробних уроків; відвідування уроків кращих методистів, при контролі проведених уроків і самостійному вивченні досвіду проведення уроків. На зростання методичної майстерності також впливає підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Методична майстерність є складовою частиною педагогічної майстерності, потребує глибоких спеціальних знань з педагогіки і психології та особливої практичної підготовки. «Викладач-майстер, володіючи арсеналом педагогічних засобів, вибирає із них найбільш економні та ефективні, які забезпечують досягнення запроектованих результатів з оптимальними зусиллями» [3].

Методична робота є важливою складовою та базується на діяльності, спрямованій на науково обґрунтовану постановку навчального процесу і його проведення з урахуванням новітніх досягнень педагогіки і психології, науки і техніки. Це процес гармонійного врахування і вияву багатьох аспектів діяльності педагогічного колективу. У методичній роботі виділяють такі основні напрямки:

- визначення предмета навчання, навчальної мети і завдань;

- розробка й удосконалення форм і методів організації та проведення навчального процесу при здійсненні необхідних наукових досліджень і визначенні змісту окремих методик;
- добір і розроблення елементів навчально-матеріальної бази, а також технічних засобів навчання;
- підготовка педагогічних кадрів і підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- впровадження інноваційних освітніх технологій, нових форм і методів професійної підготовки;
- узагальнення і поширення передового досвіду навчання і виховання учнів, оновлення змісту професійно-технічної освіти.

Виконання завдань у зазначених напрямках забезпечується створенням в ПТНЗ системи методичної роботи та її чітким функціонуванням.

Удосконалення методичної підготовки викладача повинно бути спрямоване на вироблення свого стилю та методів викладання, притаманних тільки йому методичних прийомів, що сприятимуть створенню творчої обстановки на уроках. Виробити свої підходи до навчання і виховання можна тільки на підставі постійного вивчення та впровадження останніх досягнень педагогіки і психології, опанування технічних засобів навчання, творчого використання досвіду викладання, накопиченого в ПТНЗ [4].

Участь в роботі навчально-методичних конференцій, семінарів та інших заходів, що проводяться в ПТНЗ, суттєво допомагає викладачеві у виробленні особистих методичних прийомів. Досягнення вершин методичної майстерності викладачем можливе в результаті активного пошуку нових, більш ефективних прийомів навчання та наполегливого їх впровадження у навчальний процес.

Перелік посилань:

1. Бервіна О.В. Орієнтовний алгоритм організації методичної роботи у ПТНЗ [Ел. ресурс]. - Режим доступу : <http://uchni.com.ua/informatika/11187/index.html>
2. Царьова Є.С. До питання методичної майстерності викладачів професійно - технічних навчальних закладів. – Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку країни».- Чернівці. - 2014.- 144 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002.- 576 с.(Альма-матер).
4. Педагогічна майстерність: Підручник/За ред. І.А. Зязюна.- К.: Вища школа, 1997.- 349 с.

Медведовська Т.П., к.пед.н., заступник директора Міжгалузевого інституту безперервної освіти
(Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна)

ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Починаючи з 70-80-х років минулого століття у сфері освіти активно почали розвиватися інформаційно-комунікаційні технології, які особливого значення і сучасного змісту в Україні набули років десять тому. Такі технології відкривають великі можливості перед самоосвітою людини і навчанням упродовж життя.

Дистанційне навчання – це практика, що зв’язує викладача, учня, а також джерела, розташовані в різних географічних регіонах, за допомогою спеціальної технології, що дозволяє здійснювати взаємодію. Взаємодія забезпечується різними способами, такими, як обмін друкованими матеріалами через пошту і телефакс, аудіоконференція, комп’ютерна конференція, відеоконференція [2].

Дистанційне навчання – технологія цілеспрямованого і методично організованого керівництва навчально-пізнавальною діяльністю учнів (незалежно від рівня освіти, яку вони здобувають), що проживають на відстані від освітнього центру. Дистанційне навчання – спільна діяльність викладача і студента за відсутності безпосереднього контакту між ними.

Чимало тлумачень терміна «дистанційне навчання», що відбиває різноманітність підходів до його розуміння, зібрано в [1].

На нашу думку, під час дистанційного навчання може відбуватися «безпосередній контакт» між викладачем і студентом, наприклад, під час консультації. Дистанційне навчання не є технологією, адже це власне навчання. У деяких працях дистанційне навчання визначається як заочне чи його модифікація або фактично ототожнюється з дистанційною освітою, з чим ми не можемо погодитись. Розрізнятимемо поняття «дистанційне навчання» і «дистанційна освіта».

Дистанційне навчання – навчання, завдяки якому вся або значна частина педагогічної діяльності ґрунтується на використанні телекомунікацій чи інформаційно-навчального середовища за умови територіального відокремлення учасників навчання. Дистанційна освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і навичок, поглядів і переконань, а також певний рівень розвитку пізнавальних сил і практичної підготовки, досягнуті в результаті дистанційного навчання [4].

Проблема підготовки спеціалістів в Україні за дистанційною формою навчання є досить актуальною. Це сприяло практичному зростанню користувачів комп’ютерів, каналів зв’язку, розширенню доступу до Інтернет, запровадженню дистанційного навчання у вищих навчальних закладах, відкрило нові можливості підготовки конкурентоспроможних фахівців.

У чому ж полягають переваги і недоліки дистанційної форми навчання?

Традиційне навчання не завжди може задовольнити потреби студентів у здобутті фундаментальних знань з предмета, найновітнішої інформації, не завжди своєчасно реагує на зміни, що відбуваються у країні, світі, а загальні навчальні програми інколи не встигають за розвитком освіти і тими змінами, які відбуваються у відповідних галузях. За дистанційної форми навчання, завдяки її гнучкості, мережі Інтернет, можна швидко й адекватно реагувати на всі ці зміни.

За дистанційної форми навчання студенти зможуть працювати саме тоді, коли їм зручно, і там, де їм зручно, до того ж працювати самостійно. А знання – це саме ті знання, які студент здобуває самостійно. До речі, консультації передбачено і за дистанційної форми навчання.

Перевагу дистанційній формі навчання віддадуть й ті, хто бажає здобути другу вищу освіту, хто незадоволений очною або заочною формою навчання з різних причин, а також ті, хто прагне отримати знання лише з однієї або кількох дисциплін, необхідних їм за родом своєї діяльності.

За дистанційної форми навчання студенти зможуть працювати саме тоді, коли їм зручно, і там, де їм зручно, до того ж працювати самостійно. А знання – це саме ті знання, які студент здобуває самостійно. До речі, консультації передбачено і за дистанційної форми навчання.

Перевагу дистанційній формі навчання віддають й ті, хто бажає здобути другу вищу освіту, хто незадоволений очною або заочною формою навчання з різних причин, а також ті, хто прагне отримати знання лише з однієї або кількох дисциплін, необхідних їм за родом своєї діяльності.

Не треба виключати і можливість здобуття знань певної дисципліни, дистанційно розроблену в Україні громадянами інших країн, і навпаки, – громадянам України без виїзду за кордон отримати необхідні знання чи поглибити їх, вивчаючи відповідний дистанційний курс, розташований на сайті університету іншої країни.

Ті, хто віддають перевагу денній формі навчання, можуть справедливо зауважити, що за дистанційної форми навчання немає реального спілкування зі студентами. Справді, за поверхневого погляду на дистанційне навчання видно тільки вербальне спілкування. Але ж існують чати, форуми, тематичні дискусії, які є своєрідним аналогом дискусії у аудиторії. А з виникненням програм, завдяки яким можна не тільки чути, а й бачити на екрані комп'ютера один одного, перевага дистанційної форми навчання очевидна.

Згідно з законом України «Про вищу освіту» навчання у вищих навчальних закладах здійснюється за такими формами: денна (очна), вечірня, заочна, дистанційна, екстернатна. Форми навчання можуть поєднуватися. Терміни навчання за відповідними формами визначаються можливостями виконання освітньо-професійних програм підготовки фахівців певного освітньо-кваліфікаційного рівня.

Дистанційна форма навчання відрізняється від денної (очної), адже вона не передбачає, наприклад, відриву від виробництва, обов'язкового розкладу аудиторних занять, на яких відбувається безпосереднє (реальне) спілкування.

Дистанційна форма навчання відрізняється від вечірньої, насамперед, тим, що навчання може здійснюватись у будь-який час, а не тільки ввечері. Дистанційна форма навчання не є модернізацією чи аналогом заочної. Різниця полягає насамперед у систематичній взаємодії викладача і студентів або студентів між собою під час дистанційного навчання; під час заочного навчання інтерактивність має епізодичний характер.

Екстернатна форма навчання передбачає самостійне (без відвідування занять) вивчення навчальних дисциплін, складання у вищому навчальному закладі заліків, екзаменів та проходження інших форм підсумкового контролю згідно з навчальним планом.

За дистанційної форми навчання забезпечується спілкування з викладачем і студентами за допомогою телекомунікацій. Дистанційне навчання принципово відрізняється організацією навчального процесу, способом взаємодії викладача і студентів тощо.

Таким чином, дистанційна форма навчання вирізняється серед інших, вона є специфічною.

Перелік посилань

1. Андреев А.А. Введение в дистанционное обучение [Текст] / А.А. Андреев. – М., 1997. – 283 с.
2. Биков В.Ю. Дистанційні технології навчання в сучасній освіті [Текст] / В.Ю. Биков // Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць. – К., Бердянськ, 2004. – Вип. 5. – С. 15-22.
3. Дистанционное обучение [Текст] / Под ред. Е.С. Полат. – М.: ВЛАДОС, 1998. – 192 с.
4. Енциклопедичний словник з дистанційного навчання [Текст] / [авт.-уклад. Олексенко В.М.]. – Харків: КП Друкарня № 13, 2004. – 164 с.
5. Полат Е.С. Дистанционное обучение [Текст] / Е.С. Полат, М.В. Моисеева. – М.: Владос, 1998. – 192 с.
6. Стефаненко П.В. Дистанционное обучение в высшей школе: Монографія [Текст] / П.В. Стефаненко. – Донецк: ДонНТУ, 2002. – 397 с.

Шабанова Ю. О, д. філос. н,
Сікарьова Н.Г., ст. гр. ПВШ-13-1м
(Державний ВНЗ "Національний гірничий університет", м. Дніпропетровськ, Україна)

ТРАДИЦІЙНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЙНІСТЬ В СИСТЕМІ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Освіта, та перш за все вузівська, відіграє важливу роль у сучасному житті України. Інтелектуальний потенціал нації, який, перш за все, створюється системою освіти, стає визначальним фактором прогресивного розвитку країни. Сучасна освіта та вища школа багато в чому визначають майбутнє суспільства. Ряд вчених (О.В.Бондаревська, С.В.Кульневич, В.В.Сериков, В.Т.Фоменко) справедливо відзначають, що наразі відбувається перехід від традиційної освіти до особистісно-орієнтованої, яка характерна для гуманістичної парадигми освіти. Традиційна освіта заснована на оволодінні учнем знаннями, навичками, на підготовці учнів та студентів до життя, то особистісно-орієнтоване навчання спрямоване на розвиток людської особистості. Також це підхід включає підтримку людської індивідуальності, задоволення її освітніх, духовних, культурних потреб та надання людині свободи вибору шляхів отримання освіти та самореалізації.

Інноваційні гуманістичні процеси входять у суперечність з існуючою традиційною підготовкою, однак, між ними є діалектичний взаємозв'язок, і можна стверджувати, що в останнє десятиліття в українській освіті співіснують дві парадигми освіти - традиційна і гуманістична. Гуманізація освіти, що розглядається як орієнтація на розвиток і становлення відносин взаємної поваги вчителя і учня, збереження і розвиток їх особистісних потреб, повага прав кожного[2, С.304], впровадження нових інформаційних технологій у навчальний процес і концепція особистісно -орієнтованого навчання носять інноваційний характер. Однак західна педагогічна думка схильна віднести названі ідеї до традиційних. Таким чином, на даному етапі розвитку педагогічної думки сучасне вузівська освіта України являє собою складну систему взаємопроникаючих елементів традиційного та особистісно -орієнтованого навчання. Вираз "особистісно-орієнтоване навчання" покликаний служити основою сучасної вузівської освіти України, знаходить своє коріння в роботах видатного психолога і педагога гуманістичного спрямування Карла Роджерса. Воно ґрунтується на припущенні, що людина і тільки вона сама може пробувати будувати свою освіту, самостійно, ризикувати і потім відповідати за результати свого руху в погано передбачуваному середовищі. Організатори освітньої взаємодії керуються принципами невизначеності. Згідно з ними неможливо однозначно визначити, яка твоє дія мала успіх, а яка - ні; психотерапевт (вчитель) не може бути цілком упевнений у своєму розумінні клієнта (учня); сам учень не може точно знати, що йому необхідно в даний момент; неможливо з повною визначеністю передбачити напрям і темп розвитку учня; тільки разом, в процесі діалогу, суб'єкти освітньої взаємодії можуть знаходити наближені рішення поточних проблем, що дозволяють рухатися далі [4, С.124]. В особистісно - орієнтованому навчанні вважаються необхідними спеціальні зусилля, щоб зв'язати дійсно далекий і об'єктивно чужий матеріал культури з досвідом учня, стимулювати його особистий інтерес до тих проблем, які колись складали предмет творчості діячів культури.

Ближче інших до реалізації в педагогіці ідей особистісно - орієнтованого навчання підійшли біхевіористи і гуманісти. Різниця між ними полягала в тому, що біхевіористи пропонували технологічне рішення проблеми на основі біологічної сутності людини. У кілька загостреній формі біхевіористи пропонували певну педагогічну технологію, виконання якої, за їх твердженням, повинно гарантовано привести до запланованих результатів. Гуманісти принципово і цілком аргументовано заперечували проти такої технологізації, підкреслюючи унікальність особистості як учня, так і викладача, які не

можуть діяти за принципом механізмів. Однак це зовсім не означає, що гуманісти не визнавали технологій навчання, а біхевіористи вимагали діяти суто за розробленими алгоритмами. Педагоги - практики завжди вносять в будь-які теорії власні корективи, виходячи з розумної доцільності.

Одним з провідних шляхів реалізації концепції сучасної вузівської освіти, частиною якого є особисто - орієнтоване навчання, є переосмислення ролі і місця предметної підготовки в педагогічній освіті: акцент переноситься з володіння предметом як головною метою на володіння предметом викладання як засобом розвитку навчається. Інша ідея цієї концепції пов'язана з конструюванням таких навчальних форм, в яких зв'язуються в одне ціле як освітній процес (власна навчальна діяльність), так і його осмислення і дослідницька робота, в якій і відбувається становлення особистісної професійної позиції майбутнього фахівця. Основні положення цієї концепції визначаються такою послідовністю: особистість - головна цінність для себе і для "інших", освіта - перетворення особистості, здійснюване в процесі спеціально спрямованого на це цілісного педагогічного процесу ВНЗ; головний результат такої освіти не знання, уміння, навички, а здатність до особистісного зростання, емпатійної взаємодії. Основоположним принципом стає управління з опорою на самоврядування: зняття зовнішнього примусу, поєднане з осмисленим творчим завданням, створює обстановку для спільної і самостійної творчої роботи. Головне місце в методиці навчання повинні займати проектні, дослідницькі, дискусійні способи організації навчальної діяльності. Якщо основною цінністю освітнього середовища визнається вільний розвиток особистості відповідно до її здібностей і схильностей, середа повинна бути досить насиченою - в бідному і жорстко структурованому середовищі ймовірність здійснення необхідної сукупності зустрічей для різних індивідуальних шляхів розвитку мала, сама свобода вибору не може бути реалізована, якщо не з чого вибирати. Крім того, необхідна відкритість, особистість студента повинна мати можливість вільно переміщатися в усіх вимірах простору взаємодії.

На сьогодні система освіти України знаходиться у стані переходу від традиційної до гуманної парадигми в освіті. На практиці викладачі ВНЗ стикаються з певними труднощами під час використання особистісно-орієнтованого підходу. Через це виникає такий феномен як існування та взаємопроникнення підходів двох парадигм – традиційної та гуманістичної, у руслі якої існує особистісно-орієнтоване навчання. Наразі, як зазначає Задорожна А.В, на сучасному етапі розвитку суспільства та педагогічної науки ми не можемо виділити гуманістичну парадигму у чистому вигляді, оскільки позиції традиційної освіти ще досить сильні[3, С.5]. Звідси з'являється специфічний феномен. На особистісному рівні педагог критично оцінює існуючу модель освіти, намагається привнести у свою діяльність щось нове, використовувати технології особистісно-орієнтованого навчання, але в рамках цілісного педагогічного масиву відтворення цінностей і орієнтирів традиційного навчання зберігається.

Однак необхідно зауважити, що традиційна система освіти накопила великий позитивний потенціал. Багато педагогів відзначають, що, поряд з усіма недоліками, традиційне навчання відрізнялася високим рівнем фундаментальної підготовки. З нашої точки зору, необхідно творчо підійти до поєднання двох парадигм і на основі традиційної фундаментальності створити творчу особистість фахівця нового типу, який адекватно реагує на запити часу.

Повна відмова від ідей традиційного навчання неможливий ще й тому, що, як зазначають деякі західні вчені, воно є відправною точкою освіти. На ранніх ступенях навчання треба направляти учнів. По досягненні учнями певних результатів, при сформованості у них певних якостей, таких, як самостійність, креативність, вмотивованість навчання можливий перехід до навчання, яке цілком і повністю знаходиться під контролем, того, кого навчають. Однак, особистісно-орієнтоване навчання на даному етапі розвитку не передбачає повного контролю з боку учня, як

рівно партнерські відносини не передбачають повного контролю над ситуацією з боку якого-небудь одного партнера.

Система освіти України підійшла до впровадження інноваційних технологій у навчальний процес у широкому масштабі. Протягом кількох останніх десятиріч в учбовому процесі з'явилися чітко окреслені варіанти розвитку. До них належать гуманізація та гуманітаризація освіти, а також інтернаціоналізація та глобалізація.

Освіта переходить на нову методологічну та інструментальну базу, все вагомішим стає вплив індивідуалізації та гуманізації навчального процесу. Також на новий рівень виходить особистісно-орієнтована освіта, зростає можливість творчої самореалізації студентів під час навчання. Окрім того, з'являється цілком новий феномен – співтворчість та співпраця викладача та студента. Як зазначає Д. Ахметова, нові соціально-економічні реалії вимагають перегляду систему професійної освіти у бік посилення його особистісної орієнтації[1, С.139]. Тобто важливо не лише те, що знає випускник, а й те, наскільки він здатний перемагати у конкуренції з іншими, виявляючи лідерські якості.

Перелік посилань

1. Ахметова Д., Гурье Л. Преподаватель вуза и инновационные технологии //Высшее образование в России. - 2001. - №4- С. 138 - 144.
2. Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогика. Учебник для вузов. - СПб.: Питер, 2000 - 304 с
3. Задорожна А. В. Формирование профессиональной компетентности будущих преподавателей-лингвистов в условиях современного вузовского образования: : Автореф. ... дис. к-та пед. наук, - М., 2004. – 44 с. (2)
4. Корнетов Г.Б. Педагогические парадигмы базовых моделей образования: Учебное пособие. - М., 2001.- 124 с.

Іванова Л.В., методист першої категорії МІБО

(Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна)

СУЧАСНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НІМЕЧЧИНИ

Анотація: розглядається система вищої освіти та організація навчального процесу у ВНЗ Німеччини у підготовці майбутніх фахівців

Початком зближення України та співпраці у сфері вищої освіти з країнами Європи було підписання Болонської декларації (початок, 1999) у 2005 році. Україна стала одним із учасників Болонського процесу, метою якої було створення єдиного європейського простору вищої освіти. Один із основних принципів Болонського процесу є введення двоциклового навчання, тобто додипломного (1-й цикл) одержання освітньо-кваліфікаційного рівня (ОКР) «бакалавр» протягом 3-х та 4-х років, післядипломного (2-й цикл) одержання ОКР «магістр» протягом 1-2 років. Більшість науковців у системі вищої освіти мають зацікавленість у питаннях якості професійного навчання, у професійній підготовці майбутніх фахівців, аналізуючи досвід та традиції інших країн Європи. Аналізу останніх досліджень та публікацій приділяли увагу такі науковці, як Л. В. Барановська, Т.П. Голуб, В.О. Штефуца, М.О. Голубева, І.В. П'янкоська.

Федеральний уряд Німеччини, який вніс зміни до закону у сфері вищої освіти (2002 р.), надав можливість вищим навчальним закладам бути якомога ефективними, мати конкуренцію, формувати структуру та вимоги до персоналу, тобто викладачів. Вищі навчальні заклади надають необхідні ресурси, сучасні лабораторії, бібліотеки, зокрема, у навчанні це поєднання занять з дослідженнями, практичний досвід викладачів-практиків, у практичному розумінні для студентів це отримання досвіду стажування на великих підприємствах. Завдяки цій практичній спрямованості, ресурсам та мотивації студенти отримують не лише глибокі знання, але і реальні професійні навички, лідерські якості. Німеччина є одним із передових у системі освіти. У Німеччині існує понад 300 вищих навчальних закладів, понад тисячі навчальних програм підготовки бакалаврів, магістрів. Серед ВНЗ Німеччини існують [1,5]:

– класичні університети, особливостями яких є розробка нових ідей, університети орієнтовані переважно на навчанні та дослідженні. Вони пропонують широкий вибір отримання диплому у професійних галузях, наприклад, технічній, медичній, спортивній, політичній, економічній та педагогічній галузях;

– технічні університети, спеціалізуються на інженерії та прикладних науках, такі університети мають хорошу репутацію. Навчання тісно пов'язане з практикою. Фахівці, що отримали освіту у технічному університеті мають усі шанси отримати високооплачувану роботу;

– вищі спеціальні учбові заклади та вищі школи музики і мистецтв. Навчання у таких закладах спрямоване на отримання практичних знань. Популярні такі напрями як економіка, інженерія, медицина, агрономія, дизайн, образотворче мистецтво;

– приватні (навчається лише 5% студентів). Студенти мають можливість навчатися у групах з малою чисельністю.

Німецькі університети мають різновидність диплому [1,5]:

– бакалавр (B.A., B.Sc., Bachelor of Engineering тощо) - перший академічний ступінь, який визнається на міжнародному ринку праці. Навчання триває від шести до восьми семестрів. Після отримання диплому студенти можуть працювати за спеціальністю або продовжити навчання у магістратурі;

– магістр (M.A., M. Sc., Master of Engineering тощо) - другий академічний ступінь, передумовою для цього є наявність диплому бакалавра. Протягом одного-двох років студенти поглиблюють свої знання за фахом. Після закінчення навчання є можливість починати професійне життя або ж вступати до аспірантури;

– доктор (Doktor, PhD) - навчання в аспірантурі, у рамках якого готується наукова робота (дисертація), закінчується присвоєнням ступеня доктора. Тривалість навчання залежить від відповідної наукової теми, як правило, від двох до п'яти років. Існує дві можливості навчання в аспірантурі: робота над дисертацією під керівництвом професора з вільним вибором теми дисертації або навчання в рамках структурованої

аспірантської програми (Graduiertenkolleg, Graduate School, internationales Promotionsprogramm).

Для того, щоб працювати у Німеччині лікарем, адвокатом, вчителем або фармацевтом, майбутній фахівець, тобто іноземець, має скласти Державний іспит. Державний іспит (Staatsexamen) - це не академічний ступінь, а державне визнання здобутої освіти. Порядок складання державного іспиту встановлюється Федеральною землею, саме іспити проводяться під державним наглядом. Перший державний іспит можна скласти після успішного завершення навчання за спеціальностями право, медицина та фармацевтика, а також педагогіка. Після цього, закінчивши практичну частину навчання, можна скласти Другий державний іспит з можливістю вступу до аспірантури.

Міжнародні програми бакалаврів, магістрів вирізняються високим академічним рівнем та добре структурованими навчальними програмами. Навчання у Німецьких університетах орієнтоване на самостійність студентів та власну ініціативу. Студенти ВНЗ не отримують чіткого розкладу занять навчального процесу, часто вони можуть обирати заняття за власним бажанням. Це можливий вибір занять з різною тематикою, але у рамках одного модулю, записуючись в окремий список на відвідування занять. Розклад занять має містити детальну інформацію, щодо занять у семестрі, наприклад, списки лекцій за спеціальністю, списки літератури і т.д. У організації навчального планування студентам допомагають створені відділи у ВНЗ та діюче положення про навчальний процес (Studienordnung). У навчальному процесі ВНЗ існують види занять: лекції, семінари та курси, практичні, репетиторіуми, колоквиуми, онлайн-курси. Програми бакалаврів та магістрів розподіляються на модулі, які складаються з кількох тематично пов'язаних навчальних занять (лекцій, семінарів та практичних занять). Модуль може тривати максимум 2 семестри та містити 6-10 годин на тиждень. В кінці кожного семестру студенти складають іспити за всіма лекціями та семінарами у письмовій формі [5]. За кожен успішно завершений модуль проставляють кредитні бали (Credit Points за ECTS) [1]. Модуль стандартизує зміст навчання, що дозволяє певною мірою уніфікувати навчальні плани за різними спеціальностями [2]. Для завершення навчання необхідна певна кількість кредитів: для здобуття диплома бакалавра – від 180 до 240, диплома магістра – 60-120.

На думку науковця Л. В. Барановської набутим, є досвід у вищих навчальних закладах Німеччини, насамперед у налагодженні взаємовідносин між ВНЗ та підприємствами, виробниками, які виготовляють сільськогосподарську техніку, технологічні обладнання для харчової промисловості. Саме відомі виробники (наприклад, компанія «GLAAS») постачають безкоштовно до ВНЗ техніку та обладнання з метою навчання студентів [2]. На думку цього автора, такий підхід пояснюється тим, що по-перше, виробники зацікавлені у тому, щоб студенти могли ознайомитись, дослідити, вивчити, мали змогу на практиці набути практичний досвід, по-друге мали можливість у подальшому житті на ринку праці купувати, вміти працювати з технікою та налагоджувати.

Важливого значення для вищої освіти є практичне спрямування, тобто можливість взаємодіяти з підприємствами в умовах змін і розвитку науки, техніки та вимог сучасного ринку праці. Вивчаючи досвід та традиції, великого значення набуває якість освіти, відповідальність, цілеспрямованість та рівень підготовки фахівця, що дозволить у майбутньому застосовувати набуті знання, посилити навички безперервного навчання й особистісного розвитку.

Перелік посилань

1. Режим доступу [Електронний]: <http://studybridge.com.ua/germany.html> - Обучение и образование в Германии.
2. Барановська, Л. В. Досвід ВНЗ Німеччини з удосконалення якості вищої освіти та можливості його використання в системі фахової підготовки в Україні. [Текст]: Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія № 2 /Л.В. Барановська, 2009. - 69-72 с.
3. Режим доступу [Електронний]: <http://www.langford.ru/foraged/highedu/germany/> - Высшее образование в Германии.
4. Голуб, Т.П. Організація науково-дослідницької роботи студентів у технічних університетах України та Німеччини: порівняльний аспект. [Текст] Міжвузівський збірник «Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво», випуск № 3 /Т.П. Голуб. - Луцьк, 2011. - 74-79 с.
5. Режим доступу [Електронний]: <http://www.daad.org.ua/index.htm> - Інформаційний центр DAAD.

Вдовіна О.В., викладач

(ДВНЗ «Дніпропетровський коледж транспортної інфраструктури» м. Дніпропетровськ, Україна)

студентка ПВШмв-13

(Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна)
науковий керівник к.філос.н. **Павленко І.В.**

(Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна)

ЕЛЕКТРОННЕ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ - СКЛАДОВА СУЧАСНОГО НАВЧАННЯ

Національна стратегія визначає основні напрями і шляхи реалізації ідей та положень Національної доктрини розвитку освіти, здійснення реформування освіти впродовж найближчих 10 років у нових соціально-економічних умовах.

Пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

Тому реалізуючи одне з важливих завдань інформатизації освіти є впровадження нових освітніх технологій і принципів організації навчального процесу, які забезпечують ефективну реалізацію нових моделей і змісту освіти, в тому числі з використанням сучасних інформаційних і комунікаційних технологій. Рішенням даної задачі може стати впровадження в освітній процес програмних засобів навчального призначення, в тому числі електронних навчально-методичних комплексів, які дозволять принципово по новому організувати роботу майбутніх фахівців.

Необхідність використання електронних підручників (ЕП) і електронних навчально-методичних комплексів (ЕНМК) в професійній освіті диктується декількома обставинами. До них перш за все слід віднести фундаментальні зміни сучасності, що поставили на порядок денний питання про перехід до нової стратегії розвитку суспільства на основі знань і перспективних високоефективних технологій. У сучасній вітчизняній системі професійної освіти в умовах безперервного збільшення потоку інформації усе більш значимими стають процеси інформатизації і комп'ютеризації. Нові інформаційні технології забезпечують реалізацію нових підходів до навчання, надають нові засоби і методи пошуку та управління знаннями. На сучасному етапі розвитку професійної освіти значення використання в освіті електронних підручників зростає, за рахунок активного втілення інформаційних технологій, які допомагають ширше передати матеріал, тому розробка електронних навчально-методичних комплексів актуальна при підвищенні професійної педагогічної освіти.

Актуальність проведення досліджень по створенню ЕНМК обумовлена необхідністю застосування сучасних електронних підручників з метою удосконалення навчального процесу.

Аналізуючи роботи, присвячені впровадженню інформаційних технологій в освіту, хотілося б визначити, що за роки інформатизації освіти накопичено досить багатий практичний досвід розробки комп'ютерних дидактичних засобів, зокрема електронних підручників, але відчувається потреба у проведенні ґрунтовних досліджень, результати яких становили б дидактичні основи створення якісних як електронних підручників так і електронних навчально-методичних комплексів.

Електронний навчально-методичний комплекс ґрунтується на наступних принципах: квантування; повноти; методичні рекомендації щодо виконання робіт на дистанційному етапі навчання; тести для самостійного рішення; методичні рекомендації щодо виконання контрольних робіт, підсумкової випускної роботи і навчального практикуму з тематикою контрольних робіт; питання до іспиту; перелік

літератури з гіперпосиланнями до електронного бібліотечного фонду коледжу; довідкова інформація; наочності; галуження; регулювання; доступ до інформації будь-якої дисципліни, а також електронного бібліотечного фонду; адаптивності; принцип комп'ютерної підтримки; принцип доповнюваності.

Хотілося б також окреслити принципові відмінності ЕНМК від традиційних «паперових»: це інтерактивність: здатність ЕНМК реагувати на запити студентів, створюючи можливість діалогу з навчальною системою; актуалізація: можливість своєчасного оновлення навчально-методичного матеріалу; інтеграція: можливість включення в склад ЕНМК посилань на інші електронні джерела інформації; адаптація: можливість ЕНМК «підлаштовуватися» під індивідуальні можливості та потреби студента за рахунок надання різних траєкторій вивчення предметного матеріалу, різних рівнів складності контролюючих завдань; візуалізація: можливість використання кольорового оформлення матеріалу, включення в ЕНМК анімації, аудіо і відео фрагментів.

ЕНМК, насамперед як навчальний засіб, повинен відповідати традиційним дидактичним, методичним принципам, та ергономічним і техніко-технологічним вимогам.

В умовах триваючого реформування системи освіти України в цілому професорсько-викладацький склад вищої школи веде активний пошук шляхів підвищення якості підготовки випускників. Одним з них є вдосконалення системи методичного забезпечення освітнього процесу навчальних закладів, окремих навчальних дисциплін, на основі сучасних технологій, які суміщають в собі традиційні способи організації навчального процесу та прийоми і методи, породжені новими ідейними та психологічними установками, досягненнями технічної думки.

Створення навчально-методичної літератури на електронних носіях залишається надзвичайно актуальною проблемою. Це література нового покоління, що об'єднує найкращі традиційні підручники і можливості сучасних комп'ютерних технологій.

Електронна навчально-методична література дозволяє здійснювати: автоматизацію та інтенсифікацію педагогічної праці; простоту зберігання великих інформаційних масивів; використання гіпертекстового і мультимедійного представлення інформації; облік індивідуальних здібностей студента (індивідуальна технологія навчання); комфортність у роботі за рахунок створення зрозумілого і дружнього інтерфейсу.

Хотілося б відмітити актуальність створення ЕНМК, як для студентів, так і для викладачів різних дисциплін, їх втілення значно підвищить сучасний стан методичного забезпечення викладання дисципліни будь-якої спеціальності.

ЕНМК покликаний стимулювати студентів до саморегуляції навчально-пізнавальної діяльності, активізувати загально професійні та спеціальні (предметні) вміння і навички; підвищувати роль самостійної роботи при підготовці до занять (лекційних та практичних); створювати умови для успішної здачі іспиту чи заліку з дисципліни.

Таким чином, потреба вдосконалення навчання у вищій школі при застосуванні методики розробки і застосування навчально-методичного комплексу, недостатня вивченість цієї проблеми та бажання більш продуктивно здійснювати педагогічну освітню діяльність, зумовили ретельне вивчення цього питання.

Сучасний етап розвитку професійної освіти характеризується якісними змінами його змісту і структури і впровадженням у навчальний процес вищої школи новітніх педагогічних технологій. При цьому важлива роль у реформуванні освіти відводиться процесу інформатизації, який дозволяє широко використовувати комп'ютерні технології.

Впровадження нових інформаційних і комунікаційних технологій у вищу професійну освіту призводить до істотної перебудови процесу навчання і, як наслідок, до необхідності розробки відповідного навчально-методичного забезпечення. При цьому виникає проблема його проектування, створення і використання, а також оцінки його педагогічної ефективності.

TECHNICAL TRANSLATION: CHOOSING THE RIGHT TERMS IN THE RIGHT CONTEXT

In technical translation, one of the important steps is to get into the context of the subject matter which is vital to successful translation. Lack of comprehension may result in total failure as it is very easy to make mistakes by choosing the wrong word, or by assuming you know the translation for a given term which might in fact mean something quite different within the particular context. Knowing a foreign language is not enough and does not always appear as important as an ability to be sensitive to the language and to comprehend the point of the message in the source language as well as to render it in the target language. Thus, translation teachers bear great responsibility for plying with students' relevant knowledge and skills.

The teacher's task is to make students understand that translators should not just translate words; they translate sentences, ideas or messages. On the other hand, a word is a key element of a sentence which can define the whole sentence and the meanings of other words. The student should always consider each word in the source language so that they could be certain which word is to be translated, which one is not to be translated or is to be compensated for in the target language. Regarding the meaning of the word, the student is to bear in mind that it can be conditioned by a particular linguistic, grammatical, social, professional, and/or cultural context, including the author's attitude.

The teacher's task is not limited to making the students aware of the linguistic resources that they will need as technical translators. Both social and industrial spheres of our life are characterized by rapid development resulting in the vocabulary expansion at different levels. Therefore, students should be taught how to search for additional resources on the Internet and specific sources including scientific journals and research bulletins.

However, using the Internet and computers while translating, can lead to another problem. That is overuse of machine-aided translation when whole sentences and paragraphs are translated by means of the Internet resources or computer programmes. No matter how advanced the innovative technologies are, translation is a human activity. The complete interpretation of the original message is possible only due to relevant skills, thoughtfulness, speculation and, in certain cases, imagination. All these are abilities of human minds, not machines. Consequently, students should understand that it is unreasonable to think that computers can be used as the main means and aid while translating. This is their personal involvement, search and experience that will contribute to the future professional success. Thus, extensive practice is essential inasmuch as due to the translation process itself students will see possible difficulties and pitfalls and learn to avoid them or deal with them properly.

Various strategies are to be used when translating technical texts and students should be taught how to opt for them in rendering texts in the source language, recognizing and perceiving the proper ideas and meanings to make the translation effective.

It should be claimed that the best translation method seem to be the one which allows translator to render the relevant idea precisely, taking into account linguistic, cultural, social, professional and other peculiarities of the text, satisfying grammatical and stylistic requirements of the target language. The recipients must not be deprived of conceiving the text as fully as it is intended. The source language readers or listeners should benefit from the text as much as the source language representatives do.

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Перед вищою освітою поставлене важливе завдання – розвивати творчий потенціал студентів, що є однією з вимог сучасності. Проблема творчості з кожним роком стає все більш актуальною.

Удосконалення системи освіти повинно відштовхуватись від потреб середовища і має замінити завдання всебічного розвитку особистості завданням максимального розвитку здібностей людини до саморегуляції та самоосвіти. Одним з найважливіших завдань сучасної освіти є підготовка всебічно розвинутих фахівців. Адже рівень розвитку країни залежить від рівня розвитку фахівців та освіти, перед якою стоять задачі швидко і адекватно реагувати на потреби сучасного суспільства. Для вирішення сформульованої задачі потрібно впровадити принципи гуманізації освіти для формування у студентів культури мислення та їх творчих здібностей.

Якість освіти в майбутньому повинна визначатися саме здатністю навчального закладу створювати умови для розвитку нетрадиційного мислення, вміння адаптуватись і згодом змінювати середовище. В сучасних умовах задачею освіти є навчання творчому мисленню при прийнятті рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування; відповідальності за розвиток професійного знання і практик, оцінювання стратегічного розвитку; здатності до навчання, що значною мірою є автономним і самостійним.

Оцінювання знань і умінь це один із найважливіших елементів навчального процесу. Від його правильної організації значною мірою залежить ефективність професійної підготовки і якості фахових знань студентів. Контроль професійних знань і умінь виконує перевірочну, навчальну, розвиваючу, виховну і методичну функцію.

Творчість вивчається різними науками. На сьогоднішній день не існує одного, точного визначення поняття "творчості". Творчість розглядається як "процес", "діяльність", "конструктивний принцип пізнання", "самореалізація". Процес творчого мислення організовується і визначається стратегіями і тактиками. Суть творчості як елементу навчальної діяльності полягає у здатності подолати стереотипи на основі широкого поля асоціації, інтенсивної внутрішньої мотивації та чутливості до побічних продуктів діяльності, що не співпадають з її ціллю. Для посилення творчого компонента навчального процесу необхідно сформувати у студентів риси творчої особистості, що здатна самореалізуватися після закінчення вищого навчального закладу під час професійної діяльності фахівця.

Креативна спрямованість освітнього процесу сприяє розвитку орієнтації особистості в системі професійних та моральних цінностей, вихованню в майбутніх фахівцях самостійності, активності та ініціативи. Стратегія креативного підходу до організації освітнього процесу у вищій школі передбачає: усвідомлення майбутніми фахівцями власних особистісних і професійних можливостей; розвиток педагогічних здібностей до рівня креативних; задоволення потреби в новизні й нестандартних способах розв'язання професійних проблем; установку на творчість і подолання стереотипних способів та формалізму в професійних діях; прогнозування шляхів і вдосконалення творчого потенціалу особистості майбутнього фахівця.

До основних якостей, притаманних творчій особистості відносять: вміння бачити проблему, сформулювати її та ставити відповідні питання, використання відповідних шляхів пошуку відповіді на поставлене питання, сильну мотивацію стосовно розв'язання проблеми, одержання не лише оригінального результату, а й використання оригінального підходу до пошуку відповідей на поставлені питання та

вирішення поставлених задач. Завданням педагога і є активізація цієї творчої фантазії, яка в свою чергу активізує креативність та розвиває вроджені творчі здібності.

Висока навчальна успішність пов'язана з високим рівнем креативності. Це означає, що здатність виділення деталей у складній структурі, схильність до пошуку нетривіального, небанального рішення завдань, а також відшукання й відкриття принципово нового, є чинниками, що лежать в основі високої академічної успішності.

Креативність являє собою творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей і що входять в структуру обдарованості в якості незалежного фактору. Саме креативна здатність ґрунтується на творчій фантазії, яка є синтезом уяви та емпатії (перевтілення).

З метою поліпшення розвитку творчого мислення можуть використовуватись навчальні ситуації, котрі характеризуються незавершеністю або відкритістю для інтеграції нових елементів, при цьому учнів заохочують до формулювання великої кількості питань.

Можна виділити основні параметри креативності, до яких відносяться оригінальність, семантична гнучкість, образна адаптивна гнучкість та здатність народжувати нові ідеї в нерегламентованих умовах.

Погляд на креативність як універсальну рису особистості людини, завданням якого є активізація творчого потенціалу студентів, передбачає визначення розуміння творчості. Творчість розуміється як процес створення чогось нового, при чому процес не запрограмований, непередбачуваний і раптовий. При цьому до уваги не береться цінність результату творчого акту і його новизна для великої групи людей, для суспільства або для людства. Головне, щоб результат був новим і значущим для «творця». Самостійне, оригінальне вирішення студентом задачі, котра вже має відповідь, буде творчим актом, а його самого вже варто оцінювати як творчу особистість.

Відомості про протікання творчого процесу є досить суперечливими. Одні вчені вважають, що процес творчості протікає за строго визначеними законами - логічний варіант; інші вважають, що творчий процес не доступний для пізнання, непередбачуваний і некерований - інтуїтивний варіант. Існує також думка, що у творчому процесі обов'язково присутні несвідомі процеси. І поки не будуть відкриті всі таємниці підсвідомості, не будуть відкриті і всі закони творчості.

Велике значення в творчому процесі під час навчання відіграє аналогія. На сьогоднішній день аналогія розглядається при дослідженні асоціативної організації підсвідомості, при дослідженні метафори і при дослідженні стратегій творчої діяльності.

Не меш важливим компонентами творчої діяльності студентів є високий інтелектуальний потенціал особистості, прояв креативності у розв'язанні проблем, наявність мотивації досягнення успіху. У комплексі ці конструкти складають єдину інтегративну структуру обдарованої особистості. У цій системі характеристик інтелект являє собою цілісне утворення з функцією пристосування до вже створеного людиною світу та функцією створення картини світу.

Основними вимогами до організації навчального процесу, спрямованого на розвиток творчого потенціалу студентів визначають ефективне використання навчального часу для підвищення рівня знань, умінь і навичок студента; розвиток творчого мислення студентів та оволодіння ними навичками дослідницької діяльності; одержання студентом нових ідей і результатів, узагальнень; прояв індивідуальних досягнень у когнітивній сфері; створення власного досвіду професійної діяльності та застосування його на практиці.

Психологічні знання про формування стратегій творчої діяльності мало використовуються у педагогічній практиці. Отже необхідні наукові дослідження в цьому

напрямку, а головне необхідно спробувати вводити системи, спрямовані на розвиток творчого потенціалу в педагогічну практику вищої школи.

Суркова О.Б., ст. гр. ПВШмв-13 вечірньої форми, Сасенко А.І., ст. гр. ПВШмв-12 вечірньої форми (науковий керівник Пазиніч Ю.М., к.політ.н., доцент)

(Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна)

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Управляти процесом розвитку мотивів навчальної діяльності ще важче, ніж формуванням дій і операцій, оскільки розуміння їх ускладнено «по-перше, тим, що вони завжди є комплексами і в педагогічному процесі ми майже ніколи не маємо справи з одним мотивом, що діє, а, по-друге, мотиви не завжди усвідомлюються педагогами і тими хто навчається». Як наслідок формування навчальної та професійної мотивації студентів можна назвати однією з центральних проблем сучасної вищої школи, що обумовлене оновленням змісту навчання, завданнями формування у майбутніх фахівців умінь самостійно набувати знань і здійснювати самоконтроль [1, с. 60].

На нашу думку, оптимальну мотиваційну основу навчальної діяльності студентів становить сукупність різних мотивів: пізнавальних (прагнення оволодіти новими знаннями, підвищити рівень ерудиції, розширити кругозір); професійно-практичних (прагнення досконало оволодіти майбутньою професією); комунікативно-емпатійних (прагнення до партнерського спілкування, продуктивної міжособистісної взаємодії); процесуальних (прагнення бути успішним суб'єктом навчальної діяльності); мотивів досягнення (прагнення до успіху); мотивів самоствердження (прагнення зайняти престижну позицію серед особистісно значущого оточення заслужити схвалення з боку батьків або друзів); мотивів самовдосконалення (прагнення підвищити рівень загальної та фахової компетентності); прагматичних (прагнення отримати диплом про вищу освіту, прагнення до кар'єрного росту); мотивів обов'язку (почуття відповідальності за результати власної діяльності).

Враховуючи результати теоретичного аналізу проблеми, психолого-педагогічними умовами формування оптимальної навчальної мотивації студентів є:

1. Організаційні: пролонговане застосування різних форм групової навчальної діяльності студентів; зміна взаємовідносин між викладачем і студентом в освітньому процесі;

2. Дидактичні: уникання стереотипності проведення навчальних завдань; індивідуалізація навчально-професійної діяльності студентів; упорядкування навантаження на студента під час самостійної роботи;

3. Психологічні: формування стійкого інтересу до професії; розвиток перцептивно-рефлексивних здібностей студентів

Для забезпечення стійкої професійної мотивації студентів, можна виділити наступні соціально-психологічні умови: формування (і підтримування) прагнень студентів виявити свої можливості і ствердити себе через навчально-професійну діяльність. Із цією метою можна застосувати: детальне ознайомлення з майбутньою професійною діяльністю та її суспільною значущістю, з сучасними вимогами, які вона висуває до знань, умінь і якостей особистості фахівця; створення уявлень про модель особистості успішного професіонала з обраного фаху, усвідомлення ближніх і перспективних цілей професійного навчання; розвиток позитивної «Я-концепції» та адекватної професійної самооцінки студента; формування ціннісних орієнтацій; вироблення у студентів потреб і вмінь самостійно працювати з різними джерелами інформації, оволодівати інформаційними технологіями і творчо застосовувати знання на практиці; забезпечення умов для самопізнання,

самовиховання, самовдосконалення; підтримання допитливості й «пізнавального» психологічного клімату в студентській академічній групі.

Ефективність формування у студентів високого рівня професійної мотивації визначається такими умовами: навчання на оптимальному рівні складності, який визначається вимогами навчальної програми, а також властивостями і можливостями зони актуального й найближчого розвитку кожного студента; індивідуалізація процесу навчання, щоб надати можливість кожному студенту пережити й відчути власний досвід; використання педагогічної й моральної оцінок як об'єктивного показника індивідуальних досягнень студента, а не засобу його захоочення чи покарання.

Під час навчання у ВНЗ неодноразово відбувається корекція професійної мотивації студентів. Для педагогічного управління цим процесом необхідно активізувати професійне самовизначення студентів.

З метою управління та активізації професійного самовизначення студента викладач повинен організувати систему психолого-педагогічної підтримки цього процесу. Для цього пропонуємо: 1. сформуванню у студента установку на власну активність і самопізнання як основу професійного самовизначення; 2. ознайомити зі світом актуальних професій, потребами ринку праці, вимогами професійного успіху; 3. забезпечити самопізнання та сформуванню позитивний «Образ-Я», як суб'єкта майбутньої професійної діяльності; 4. сформуванню вміння співвідносити «Образ-Я» з вимогами професії до особистості та потребами ринку праці, створювати на цій основі професійний план, перевіряти його і вносити відповідну корекцію; 5. сформуванню вміння аналізувати різновиди професійної діяльності, враховуючи їхню спорідненість за психологічними ознаками та схожістю вимог до людини; 6. створювати умови для перевірки можливостей самореалізації в різних видах професійної діяльності шляхом організації професійних проб; 7. забезпечити розвиток професійно важливих якостей особистості; 8. сформуванню мотивацію та психологічну готовність до зміни професії і переорієнтації на нову діяльність; 9. виховувати загальнолюдські та загальнопрофесійні якості, розумні потреби та цінності, які співвідносяться із цінностями суспільства [2, с. 27].

Освітня діяльність вищої школи повинна спрямовуватись на формування і збагачення мотивів творчої професійної діяльності майбутнього фахівця та інтеграцію їхньої теоретичної підготовки і практичної діяльності. Розвитку професійної мотивації і творчої активності студента сприяє реалізація професійної спрямованості навчання всіх курсів дисциплін, належна організація навчальних і виробничих практик, адекватна система взаємин викладачів зі студентами, якісна підготовка курсових, дипломних і магістерських робіт, психологічна безпека і свобода особистості, активна науково-дослідницька діяльність студентів, а також заснування в умовах ВНЗ професійно-зорієнтованих центрів для роботи майбутніх фахівців без відриву від навчання.

Проведений системно-структурний аналіз концептуальних засад формування професійної мотивації студентів і розвитку їхнього професійного самовизначення як факторів конкурентності на сучасному ринку праці, дозволяє вивчити наступні психолого-педагогічні умови забезпечення стійкої професійної мотивації студентів:

1. Формування (і підтримування) прагнень студентів виявити і ствердити себе через навчально-професійну діяльність. Як наслідок, у студента формується життєвочасова перспектива, самоідентифікація з успішним професіоналом, ставлення до себе як до відповідального управлінця фахової діяльності.

2. Мінімізація високої особистісної і ситуативної тривожності окремих студентів, їхньої невпевненості щодо майбутньої професійної діяльності, шляхом активізації розвитку професійних якостей, здібностей до саморегуляції.

3. Створення для студентів ситуацій успіху на високому рівні реалізації здібностей, а не на рівні зниження вимог і домагань. Навчання набуває життєвого сенсу, якщо приносить задоволення, переживання успіху, усвідомлення свого особистісного зростання.

4. Підпорядкування процесу формування у студентів високого рівня мотивації професійного досягнення таким критеріям: успішне навчання на оптимальному рівні складності, який визначається вимогами навчального курсу, а також можливостями зони актуального й найближчого розвитку кожного студента; індивідуалізація процесу навчання; об'єктивність педагогічної й моральної оцінок як показника особистісних досягнень студента, а не засобу його заохочення або покарання.

Література

1. Занюк С. С. Психологія мотивації та емоцій / Сергій Степанович Занюк. - Луцьк: ЛДУ, 1997.- 179 с. (69)
2. Суб'єктне самовизначення молодшої людини в період повноліття: монографія / І. В. Нікітіна; Нац. ун-т харч. технологій. - К. : КНТ, 2008. - 187 с. (72)
3. Гулай О. І. Умови та фактори формування мотивації навчання / О. І. Гулай // Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. Сер. Пед. науки. – Луганськ, 2011. – № 20. (231). – С. 76-82 (73).

Подолкіна З.К., ст. гр. ПВШмв-13 вечірньої форми*(Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна)***ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІАЛОГУ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ТА БАР'ЄРИ У ДІАЛОГІЧНІЙ ВЗАЄМОДІЇ**

Педагогічне спілкування як діалог це - форма спілкування, в якій людина сприймається як партнер з правом на власні позиції, думки, інтереси. Діалог дає змогу самовираження кожного із партнерів спілкування, де студенти це - активні учасники процесу навчання, взаємодія між педагогом та групою базується на атмосфері співрозуміння, співпереживання і гуманістичних основах [3, 271-273].

Головною ознакою діалогічного спілкування є:

- ✓ рівність особистісних позицій педагога і студента у процесі навчання; особисте їх включення у розв'язанні дидактичних завдань;
- ✓ наявність контакту, емоційно-інтелектуальної спільності між педагогом і студентом; відчуття студентами своєї психологічної захищеності; доброзичлива, творча атмосфера навчального процесу;
- ✓ високий рівень мотивації навчання студентів, активність у пізнавальній діяльності, свідомий характер навчання;
- ✓ оптимальне співвідношення між свободою студента у виборі змісту, методів навчання і педагогічним керівництвом його діяльністю; збільшення самодіяльності;
- ✓ творче самопочуття педагога і студента на уроці, відчуття ними задоволення від спільної праці, реалізація потреби студентів у персоналізації, у суспільному визнанні. [2, 274].

Дотримання зазначених ознак може гарантувати високу ефективність навчальних досягнень у навчально-виховному процесі.

Показниками ефективності уроку-діалогу є:

1. Високий рівень мотивації навчання студентів. Навчальні заняття це - час спільної праці, продуктивного мислення педагогів і студентів.
2. Взаєморозуміння між педагогами і студентами: довіра, повага, справедливість, бажання працювати разом.
3. Високий рівень пізнавальної активності студентів, розкутість думок. Вони не бояться помилок, готові до творчості, виявляють зацікавленість у розвитку проблеми.
4. Взаємна зацікавленість педагога і студента спільною працею на заняття: студенти збагачуються новою цікавою інформацією, мають можливість виявити свої здібності, отримати визнання в класі; педагог задоволений співпрацею з ними, тим, що може віддати їм частку свого інтелектуального, духовного надбання та одержав позитивні результати.

Розглядаючи особистість вихованця як багаторівневу й багатомірну систему, В.О.Сухомлинський вважав, що потрібен системний підхід до забезпечення успіху у навчанні, який охоплює всі сторони педагогіки – від постановки цілей, конструювання педагогічного процесу до аналізу ефективності застосування педагогічних прийомів і методів. В.О.Сухомлинський визначив основні шляхи досягнення успіху: гуманістичний підхід до особистості, індивідуалізація навчання на основі глибокого знання дитини, активність учня, позитивна емоційна забарвленість спілкування вчителя і учня.

Причини невдач на уроці діалогічної взаємодії: недостатнє моделювання вчителем роботи; погане самопочуття вчителя; невміння впровадити задумане в реальну дію на уроці; перевантаження учнів інформацією; відсутність чіткої системи роботи, композиції уроку; непродумане опитування; неприйняття учнями

матеріалу уроку, що викликане незнанням матеріалу або моральними, фізичними, психологічними причинами; нетерпіння, роздратованість вчителя; невідповідність уроку; відсутність комунікативних навичок; нелюбов вчителя до даного матеріалу; неприязнь вчителя до учнів або незадоволеність вчителя собою, яка зривається на учнях; відсутність взаємодії, взаєморозуміння.

Для підвищення ефективності педагогічного діалогу педагогу також необхідно уникати бар'єрів діалогічної взаємодії - перешкод, що заважають реалізації діалогу між партнерами. Серед них розрізняють:

- Ситуаційні бар'єри діалогічної взаємодії (відокремленість партнерів у просторі);
- Контр сугестивні бар'єри педагогічної взаємодії (недовіра, егоцентризм);
- Тезарусні бар'єри діалогічної взаємодії (безкультурність, низький рівень інтелектуального розвитку);
- Інтеракційні бар'єри діалогічної взаємодії (невміння планувати й організовувати колективну взаємодію) [1, 35].

Для того щоб педагогу подолати ці перешкоди необхідно докласти чимало зусиль. Найскладнішими бар'єрами вважаються ті, що залежать від особистісних якостей, особливо такі як недовіра, егоцентризм, антигуманність, відсутність почуття гумору та ін. Низький інтелектуальний розвиток або відсутність творчої діяльності також є досить суттєвим чинником, що заважає педагогу реалізовуватись у діалогічному спілкуванні.

Література

1. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посіб. – К., 2006.
2. Давыдов В.В. О понятии развивающего обучения // Педагогика. – 1995.- №1. – С. 29-39.
3. Основи педагогічної майстерності: Навч. посіб/ Під ред І.А.Зязюна. – К., 1997.